

OSLAVUJEME 47. VÝROČIE VEL'KÉHO OKTÓBRA

ŽIVOT

KULTURNE
SOCIÁLNÍ
V
ČASOPIS

LISTOPAD — NOVEMBER NR. 11 1964 CENA 1 ZŁ

Kniha, ktorá otriasla svetom

Svojim vzhľadom je nenápadná, a predsa ešte aj po vyše 100 rokoch svojej existencie má čo povedať ľudstvu. Je to jedna z najčítanejších kníh na svete.

Čítať túto buričskú knižočku označovalo sa v mnohých kraji-

nách za velezradu. Na aj napriek tomu konštatoval Fridrich Engels už roku 1890, že Manifest sa stal

„... najrozšírenejším, najinternacionálnejším dielom celej socialistickej literatúry, spoločným programom miliónov robotníkov všetkých krajín od Sibíri po Kaliforniu“.

Manifest, toto neobvyklé dielo, mal a má svoju osobitnú životnú dráhu.

Za prvých sto rokov dosiahol vyše tisíc vydanií v sedemdesiatich siedmich rôznych jazykoch. Za posledné roky prribudli a neustále po celom svete pribúdajú ďalšie a ďalšie vydania. Legálne aj ilegálne.

Prvýkrát uzrel svetlo sveta Manifest komunistickej strany — tento prvý programový dokument vedeckého komunizmu v Londýne vo februári 1848 po nemecky.

V tom istom roku ho už čítili vo svojom rodnom jazyku poľskí, talianski, dánski, flámski a švédski robotníci. A potom sa nezadržateľne šíril celým civilizovaným svetom.

Autori Manifestu Karol Marx a Fridrich Engels boli prvýkrát uvedení až v anglickom vydanií roku 1850.

Po ruský vyšiel prvýkrát Manifest roku 1869 v Ženeve, druhýkrát v Plechanovovom preklade roku 1882.

Do francúzštiny ho preložila Marxova dcéra Laura Lafargueová roku 1885. Vyšiel v časopise Socialist.

Prvé české vydanie vyšlo roku 1882 v New Yorku v preklade L. Kochmanna a druhé roku 1893 vo Viedni v Dělnických listech. Prvý úplny text Manifestu v češtine vyšiel roku 1918 v Moskve, preložil ho spisovateľ Ivan Olbracht.

Neobvyklým spôsobom vyšiel Manifest prvý raz v slovenskej reči. Preložil ho redaktor Robotníckych novín Edmund Borka pod pseudonymom Prokop Stupavský a zaradil ho ako šiestu kapitolu do svojej knihy „Karol Marx, jeho život a dielo“. Kniha vyšla roku 1913 v Bratislave. Druhé vydanie Manifestu vyšlo v roku 1921 v preklade Milana Janotu v Košiciach a v tom istom roku tretie v Žiline. Manifest vychádzal v slovenskej reči však aj v cudsine.

„Po Európe mátoží strašidlo — strašidlo komunizmu...“ Lenže to bolo pred stopätnásťimi rokmi. A medzitým nadišiel čas, že roz-

právka o strašidle sa rozplynula a z komunizmu vyrástla svetová mocnosť, ktorá nezadržiteľne šíri sa a mohutne. Komunizmus silou svojho príkladu príťahuje pod svoju zástavu stámišóny pokrokových ľudí nielen v Európe, ale na celom svete. K boju sa pridali nové oddiely robotníckej triedy Ázie a Afriky.

Hospodárske a sociálne boje v kapitalistických krajinách čoraz viac nadobúdajú politický charakter.

Vlny štrajkov v kapitalizme neutíchajú. Síria sa aj napriek tomu, že burzoázni teoretikovia vyhlasujú Marxa, jedného z autorov Manifestu, za „muža minulého storočia“, ktorý dnešku nemá čo hovoriť, pretože kapitalizmus sa vraj pretvoril na „bezkrízový“, na „ľudový“. Každým rokom počet štrajkujúcich stúpa. Napríklad:

Roku 1956 štrajkovalo v kapitalistickom svete 13,8 miliónov robotníkov.

O rok neskôr štrajkovalo už vyše 23 miliónov robotníkov.

— Roku 1960 počet štrajkujúcich sa rozrástol na 53,6 milióna.

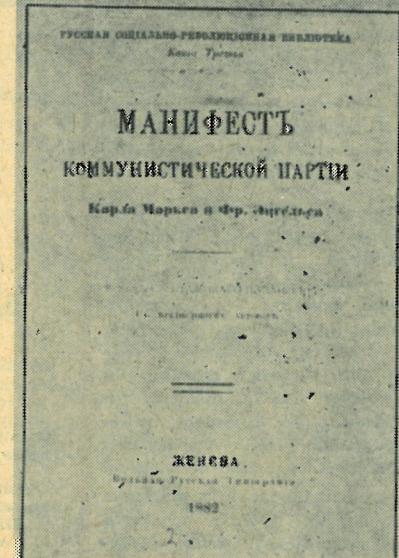
— Roku 1961 ich bolo už vyše 60 miliónov.

Manifest, komunistický Manifest nadalej otriasa svetom.

KAROL MARX JEHO ŽIVOT A DIEĽO

—
PROKOP STUPAVSKÝ
(Edmund Borek)

NALADOM ČASOPisu MĚSÍČNÍK NOVÝ - V PRESPORUZ

HODNOTÍME PRÁCU SPOLOČNOSTI

Bolo to určite jedno z najpracovitejších a najviac tvorčích zasadani prezidia od posledného sjazdu Spoločnosti, popričom nejedna sa tu o veľký počet hodín zasadania, ale o jeho konkrétny a pracovný charakter. Urobilo sa všetko, aby prácu Spoločnosti pohnúť z miesta a to nielen formálne, ale predovšetkým naplniť ju ideologickej obsahom, obsahom, ktorý je v súhlase s potrebami členov Spoločnosti, spájajúcim ich so spoločnosťou.

Zasadania prezidia, ktorému predsedal predseda Ústredného výboru ČsKS Ján Molitoris, dňa 20. septembra t.r. popri všetkých členoch prezidia Ústredného výboru, zúčastnili sa pozvaní hostia z Departamentu spoločensko-administračného Ministerstva vnútra súdr. Halina Mrožek a súdr. Wacław Rukat ako aj z vnútorného oddelenia prezidia WRN v Krakove súdr. Bochenek Feliks a z PMRN súdr. Stanisław Paryla.

Na tomto mieste je treba povedať, že na tvorčí charakter zasadania mala vplyv starostlivá a podrobňá príprava sekretariátom Ústredného výboru zpravodajských materiálov ako aj plánov do ďalšej pôsobnosti Spoločnosti. Mala vplyv živá diskusia, ktorej sa zúčastnili všetci členovia prezidia.

Hodnotenie práce Spoločnosti nie je jednoduchou záležitosťou a je vystavené rôzny mienkám a smerom. Hlasy členov Spoločnosti sú rôzne. Sú aj kritické, sú aj kladné. Taká tiež bola zpráva bilancujúca činnosť ČsKS za uplynulé mesiace, prednesená takojníkom Ústredného výboru, Bronislavom Knapczykom, ktorý vo svojom referáte o.i. povedal:

„Organizačný stav Spoločnosti — od Ústredného výboru až po miestne skupiny sa veľmi zlepšil od II. sjazdu t.j. od 23. júna 1964. Realizácia hlavných smerníc sjazdu o spolupráci obvodných výborov a miestnych skupin so všetkými terénymi organizáciami a najmä s krajskými a okresnými oddeleniami kultúry priniesla nám lepšie výsledky a úspechy. Aj keď ešte

veľa práce máme v budúcnosti, najmä na Orave a Spiši.

Súčasne Spoločnosť počíta asi 3.250 členov. Tento vysoký počet členov svedčí o tom, že tvoríme už veľkú organizáciu. Počet miestnych skupín v porovnaní s minulým rokom sa zvýšil o 1 a súčasne ich máme 31. Nová miestna skupina vzniklá pri Ústrednom výbere a počítajúca dnes 28 členov.

Z 31 miestnych skupín Spoločnosti, 25 vedie klubovne. Je to o 4 viac ako minulý rok. 9 z nich je činných celý rok a ostatné len cez 7 sezónnych mesiacov, od októbra do mája. Tak isto bolo minulý rok a podobne plánujeme na budúci rok. Na tomto mieste musím povedať, že kultúrnu činnosť klubovní sa všeobecne zlepšila. A to nielen po stránke ozivenia kultúrnej činnosti, ale aj po tej menšej, ale predsa nie menej dôležitej t.j. po stránke opravy rádioprijímačov a televízorov, ktoré súce boli, ale veľmi často stali celé mesiace pokazené.

Klubovne sú vybavené tlačou polskou a československou. Veľký záujem v klubovňach je aj o knižky, ktorých napríklad na Spiši je okolo tisíc v slovenčine. V poslednom čase pozorujeme zvýšené čitatelstvo v strediskách v ktorých žijú naši členovia. Tento záujem týka sa nielen poľskej, ale aj českej a slovenskej literatúry. Žiaľ pocitujeme tu nedostatok, najmä tých dvoch posledných literatúr.

Ako vieme Ministerstvo kultúry a umenia v snahe po rozvinutí čitatelstva slovenských a českých kníh na Spiši a Orave venovalo dodatočne 40.000 zlотов na nákup slovenských kníh pre obecné knižnice v tomto roku. („Život“ o tom písal v tohorečnom júlovom čísle.) Žiaľ ani tieto finančné prostriedky nemôžu byť v celku využité. Ako zdôraznil vo svojom prejave B. Knapczyk — ÚV spoločnosti je informovaný, že Československé kultúrne stredivisko vo Vatšave oznámilo Oddeleniu kultúry PRN, že nie je v stave splniť požiadavky t.z. dodať knihy v celkovom náklade 40.000 zlотов. Tento rok môže

dodať knihy len za 10.000 zlотов. Týmto spôsobom finančné prostriedky určené na tento účel nemôžu byť využité.

Hodnotiac kultúrnu činnosť Spoločnosti treba spomenúť, že zvláštnemu záujmu tešia sa na dedine divadelné krúžky. Hoci niektoré z nich doposiaľ slabko pracovali.

Na Spiši bolo 12 divadelných krúžkov. Podľa ÚV na vyznamenanie zaslúžil si divadelný krúžok a spevokol z Krempach, ktorý so svojou veselou hrou a ľudovými pesničkami obišiel skoro celý Spiš a dokonca vystupoval aj na našom slávnostnom pléne pri príležitosti 20. výročia Ludového Poľska v Nowom Targu. Takým istým úspechom tešil sa divadelný krúžok z Lapsz Wyżnych, ktorý vystupoval nielen po dedinkach Spiša, ale aj na okresných slávnostach „Dni priateľstva“ v Czorsztyne.

Krúžok z Nowej Bialej v snahe dohoní zameškané v zimných mesiaco, zapojil sa s pekným kultúrnym programom do slávnosti, ktorú zorganizovali harceri v tzv. „Akciu Spiš“. Oktom spomenutých krúžkov na Spiši dobre pracovali tri ďalšie súboru, a to z Kacwina, Jurgowa a Rzepiski. Ako dýchovky z Nowej Bialej, Kacwina a Jurgowa, ktoré vystupovali veľká v nedeľu za pekného počasia.

Na Orave, kde miestne skupiny Spoločnosti majú predsa nie horšie podmienky a možnosti ako na Spiši — zdôraznil B. Knapczyk — bola predsa kultúrna činnosť oveľa slabšia, a aj popri pomoci Ústredného výboru výsledky tejto práce sú oveľa menšie ako v iných obvodných výboroch.

Tak isto — hoci miestne skupiny Oravy majú 10 klubovní — za výnimkou Piekielnika, Zubrzyce Dolnej a Podwilka, kultúrnu činnosť v ostatných klubovňach bola tiež veľmi slabá. Svedčia o tom sťažnosti členov nieslen do Ústredného výboru ale aj do nášho časopisu.

Síce divadelný a hudobný krúžok z Piekielnika, spevokol zo Zubrzyce

Dolnej a Podsarnia, aj keď začali peknu prácu predsa nepreviedli ju do konca. To znamená, okrem nacytovania nepokusili sa o vystúpenia najmä v susedných miestnych skupinach. ÚV Spoločnosti očakával, že v tejto sezóne kultúrnu činnosť Spoločnosti na Orave, zmení sa od základov. Ožijú jej dobré tradície.

Obyd českých stredisiek má 3 miestne skupiny. Všetky majú dobré zariadené klubovne, navštievované všetkými obyvateľmi obce, ktoré prekvádzajú svoju činnosť celý rok. Stretnávajú sa v nich a trávia voľne chvíle, čítajú knihy, odbornu tlač, pozerajú dobrý program v televízii, počúvajú zaujímavé zprávy z rádia a občas sa rozveselia pri hudbe z gramofónových platni. Do posledného miesta vyplnené sú klubovne v Zelove a Kućove keď sa v nich premietajú filmy premietacím prístrojom, ktorý dostal Obvodný výbor v Zelove od Ministerstva kultúry a umenia. Zvlášť je treba zdôrazniť úzku spoluprácu českého aktív s terénnymi orgánmi a inštitúciami. Táto dobra spolupráca mala by byť príkladom pre Spiš a Oravu.

Treba však povedať, že ÚV pozoruje menšiu starostlivosť Obvodného výboru v Zelove o divadelné krúžky a spevokol. Zdá sa, že filmová činnosť úplne zatienila prácu spevokolu, ktorý po minulých úspešných rokoch, dnes neprejavuje činnosť. Je to slabá stranka práce zelovského výboru, ktorá musí byť odstranená.

Kultúrna spolupráca vedená Spoločnosťou môže byť široká. Užšia je spolupráca všetkých zložiek Spoločnosti s inými organizáciami. Vzrástol nás kultúrny aktív najmä o učiteľov, ktorí slúžili svojou radou a pomocou v práciach miestnych skupín a kultúrnych krúžkov. S veľkou radosťou tiež konstatujeme, že členovia Spoločnosti masovo sa zapojili do spoločenských činov vo svojich obciach.“ O diskusií na prezidium a smernicach ďalšej práce spoločnosti, píšeme na str. 9.

Ked pápež Ján XXIII. oznámil svoje rozhodnutie o zvolení koncilu oznámi tiež, že jeho základným cieľom má byť „ďalší rozvoj katolickej vieri, mravné obnovenie veriacich a prispôsobenie nauky cirkve požiadavkam našej epochy“. Je neodskripteľné, že práve to posledné stalo sa ústredným problémom koncilu Vaticanum II. A asi to predovšetkým rozhodlo o zvolení koncilu.

Od prvého vatikánskeho koncilu neuplynulo ešte 100 rokov, čo v stáročinných dejinách cirkve nie je príliš dlhým obdobím, ale práve behom tohto storočia svet urobil tak veľký krok vpred vo všetkých oboroch, že držanie sa cirkve stranou od všetkých premien, ktoré mali miesto v živote národov, v spôsobe myslenia ľudí, mohlo mať veľmi vážne a nebezpečné následky. Vo výsledku skutočne fantastických úspechov ľudského umu, pamätiachodných vedeckých objavov — materialistický svetanázor stále zreteľnejšie začal vífať nad idealistickým. Ale svet nielen, že sa menil v závratnom tempe — svet sa tiež veľmi zväčšoval. Lebo rozpadnutie sa kolonialistických impérií oslobođilo národy „farebných kontinentov“. Tieto národy započali svoj nezávislý život. Doteraz — pôsobiac cez misie — cirkev zjavovala sa v krajinách Ázie a Afriky popri kolonizátorovi — nikdy proti nemu nevystupovala, ako nikdy nevystupila proti samotnému kolonializmovi. Prevrat, ktorý nastal skoro zo dňa na deň, postavil pred cirkvou novú otázkou neobvyklé dôležitosťi; získanie pre katolickú cirkev, pre jej vplyvy novoslobodené národy.

Je to skutočne záležitosť veľkého politického významu. Lebo jedná sa predovšetkým o to, aby novooslobodené národy nenašli sa v okruhu komunistických vplyvov. Preto neokolonialisti veľmi dbajú o duševnú opáteru, šíreniu katolickou cirkevou, ktorá — disponujúc stáročinnými skúsenosťami — ma za úlohu zachráňovať čiernošké duše a nielen čiernošké, pred pokušeniami komunistického satanáša.

Avšak, aby stanuf do boja za pošírenie a upevnenie vplyvov v zmenenom svete, musela cirkev sama sa tomuto svetu prispôsobiť. A preto záležitosť reformy cirkev je na dennom poriadku kon-

cílu jednou z najpilnejších a najdôležitejších. Za týmto účelom Ján XXIII. určil štyri hlavné koncilové tézy:

1. — prispôsobiť cirkev požiadavkam a podmienkam našej epochy;
2. — odohrať kladnú a konštruktívnu úlohu v súčasnom rozdelenom svete;

ZÁLEŽITOSTI KONCILU

3. — priblížiť katolickú cirkev iným kresťanským vierovyznaniám cestou rozvoja ekumenickej idei; (ekumenická idea znamená utvorenie všeobecnej cirkev, zahrňujúcej všetky kresťanske vierovyznania).
4. — aby dosiahnuť tieto ciele koncil nemôže byť dielom centrálnego orgánu väčšinského byrokracie — rímskej kúrie.

Všetky tieto tézy spolu určujú novú koncepciu úlohy a pôsobnosti katolickej cirkev v súčasnom svete. A pretože táto nová koncepcia — reforma — musela uiderať v zastarané teórie, dogmy a inštitúcie, preto nie je čudné, že stretla sa so zorganizovanou opozíciou, na čele ktorej stanuli kardináli s rozhodne reakčnými názormi. Tam majú svoj pôvod prejavujúce sa od samého začiatku koncilu Vaticanum II. dva prúdy — pokrovový a spriatočnícky. Preto tiež s takým zármutkom prijal svet trúhlivú zvest o smrti pápeža Jána XXIII., lebo sa vedelo, že práve on angažoval sa veľmi aktívne do diela reformy a bol zástancom pokroku.

Jednou z charakteristických vlastností koncilových prác sú niekedy ostré zrážky medzi predstaviteľmi obidvoch týchto prúdov objavujúce sa na pozadi diskusie nad schémami, ktoré sú silne spojené s dielom reformy. Je fažko v rámci krátkej informácie o koncile dať hoci len najväčšej záležitosti prehľad tých diskusií a schválených dogiem. Je však treba zistieť, že práve záležitosť rozvoja ekumenickej idei, nového postoja katolickej cirkev k iným cirkvám, vyvoláva veľmi zreteľné kontraverzie.

Ešte pred nedávnom katolická cirkev mala k celému ekumenickému hnatiu záporný pomer, stojí nadalej mimo Svetové rady cirkev. A hoci v poslednom čase zmenila svoj pomer a považuje Radu za dôležitý činiteľ v snaħach po jednote kresťanov, predsa nadalej reprezentuje odlišnú koncepciu zjednotenia kresťanov. Katolicka cirkev pokladá sa za jediného nositeľa objavenej pravdy a trvá na tom, že jednota kresťanov môže nastaviť len v nej, cestou integrálneho prijatia tejto pravdy. Ako vidime, vystupuje tu záležitosť prvenstva rímskej cirkev v kresťanskom svete. V istých vatikánskych a cirkevných kruhoch okrem toho považujú zblíženie katolíkov k iným vierovyznaniám za spoločnú konsolidáciu na základni „bojujúceho antikomunizmu“. Na tomto mieste musíme poznamenať, že tolerancia a liberalizmus boli vpísané do programu koncilových prác po prvýkrát v celých dvietisícoch rokoch počítajúcich dejinach katolickej cirkev. Preto nie je čudne, že tieto záležitosti vyvolali zo strany reakčne mysliacich otcov koncilu, silný odpór. Podľa konzervatívnej frakcie koncilu, idei tolerancie voči iným vierovyznaniám a svetanázorom hrozia „náboženským indiferentizmom“ čiže proste ľahostajnosťou voči viere a záležitosťam cirkev.

Pred konečným ukončením koncilových prác bolo by fažko koncil bilancovať. Ale už dnes môžme zistiť, že predčasná smrť pápeža Jána XXIII., ovplyvnila jeho veľké dieľo reformy — brdiaco.

TADEUSZ ROJEK

Poslední slova trenéra dr. K. Linharta

ÚVOD

Polská sekce Mezinárodní federace novinářů a turistických spisovatelů, redakce ŽIVOTA a novinářské sdružení TKKF uspořádaly v místnostech Svazu polských novinářů tiskovou konferenci se zástupci československého vodního baletu Akvabela. Konference se zúčastnilo 25 novinářů, kteří shledali barevný film o souboru Akvabela z Brna a se zájmem vyslechli informace jednoho ze zakladatelů tohoto souboru dr K. Linharta. Živě diskutovali se členkami souboru Helenou Slobodovou a Janou Kuňovou. Polský tisk po tomto setkání uveřejnil celou řadu článků o Akvabelu a Varšavská televize věnovala souboru celý pořad. Také my chceme seznamit naše čtenáře s jedinečnou brněnskou Akvabellou.

VODNÍ VÍLY

Voda. Denně ji pijeme, vyhýbáme se kalužím, rozčilujeme se, když neteče z vodovodního kohoutku, lovíme v bystřinách pstruhy, kupujeme se ve vaně, v řece... Voda pohání turbíny a mlýnská kola. Voda se bouří, stoupá, strhává domy a mosty. Voda je také sportovním a uměleckým prostředkem. Každé dítě ví, že se může plavat na prsa, kraulem, na znak. Sportovní fanouškové podají pohotově poslední výsledky 100 m prsa nebo jméno vítěze dlouhé distance jednotlivců.

Avšak o spojení sportu a umění ve vodě ne každý by mohl hovořit.

AKVABELA

Pan Krajiček z Brna, dr. Linhart z Piešťan, 80 děvčat z hlavního města Moravy a tisíce diváků z celé republiky věděli dokonale, co znamenáto slovo. Před osmi léty neznamenalo ještě nic. O vodním baletu, který se také jinak nazývá umělecké plavání, se k nám dostaly první zprávy z USA. Tam se zrodila tato krásná sportovní disciplína. Vymyslyli ji ženy s myslí o ženách. Je to totiž sport čistě ženský a to ho čini ještě půvabnější. Dnes kromě USA se takovými soubory chlubí Rakousko, Holandsko, NDR a SSSR.

Akvabela je soubor československý. Dívky, které dnes už studují na vysokých školách, měly 12 let, když po prvé uslyšely o vodním baletu. Ale

Jiné československé noviny: „Akvabely“ zapustily za čtyři roky v brněnské vodě hluboké a zdravé kořeny. Dnes již vykvetají v pestrou kyticí. A mají před sebou snad ani netušené perspektivy.

Představte si, že jednou — snad se toho dočkáme — půjdeme do moderního brněnského divadla

a budou dávat Rusou
a bude zpívat vodník
a v průhledném jezírku budou tančit vodní žinky.

Dvořák a Akvabely.

Bude to krásna na druhou...

Hned první setkání na polské zemi se zástupci Akvabely vyvolalo silný dojem. Tisková konference, jejímž spoluorganizátorem byl Život, vyvolala široký ohlas v tisku. Přečtěme si některé posudky.

Sztandar Młodych: Soubor Akvabela z Brna provádí zázraky. 16 dívek

činá se podivuhodný vodní balet. Taneč, spojený s akrobatickou gymnastikou, perfektní plavání a současně udívající výtrvalost pokud jde o použit pod vodou bez dýchaní... Strhující podíváná.

Pak neočekávaně zaplanou světa. Film se skončil, ale v hledišti sedí dvě z těch štíhlých dívek, které tančily na plátně. Jsou to členky proslaveného v Evropě souboru vodního baletu Akvabela.

Ekspres Wieczorny: Na tiskové konferenci nám členky souboru Akvabela ukázaly pravidla a rozvoj uměleckého plavání a také jsme shledali úzký barevný film. V sobotu v basénu Legie ukázaly vysoké umění ovládnutí vodního baletu.

Akvabela zajímala nejenom tisk. Také zástupci mnoha spolků, propagujících sporty, by s radostí uvítali Akvabelu. Doufejme, že tento krásný

A K V A B E L A

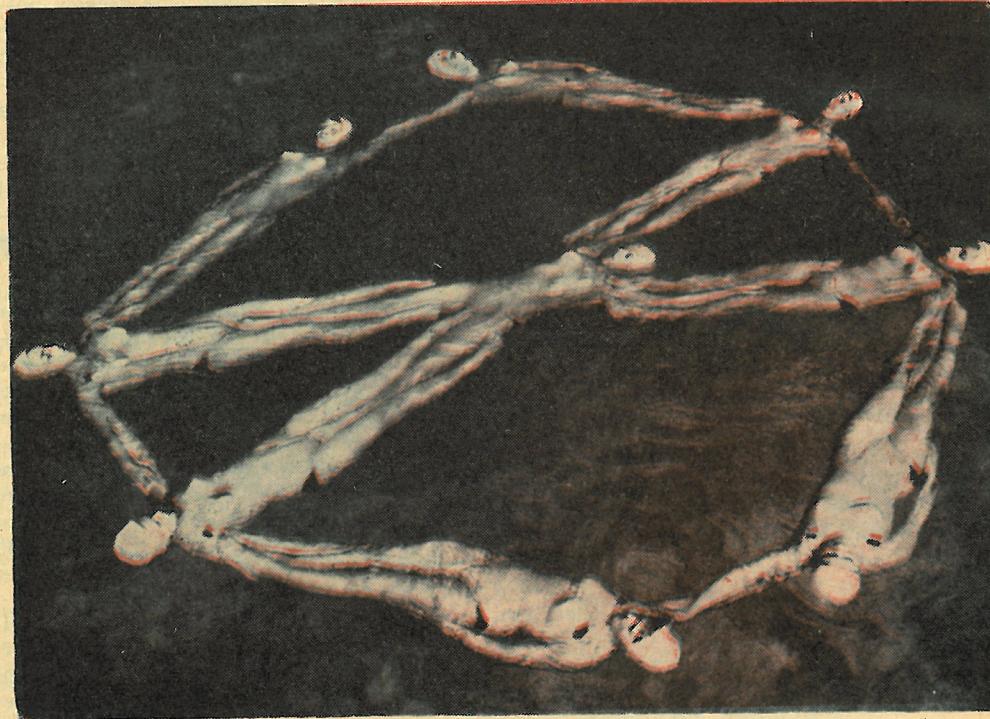
aby se došlo od toho uslyšeného termínu k provádění kouzel ve vodě, muselo uplynout hodně vody. Před prvním vystoupením bylo zapotřebí celé řady let suchého tréninku, který se skládal z rytmických a gimnastických cvičení. Počátek se opíral na zkušenostech a pokynech amerických, které jsou dnes užívány na celém světě. Byla prováděna cvičení páru, skupin a jednotlivců. V tomto sportu je důležitá každá figura. Disciplína se totiž boduje podle zásad bodování krasobruslení. Dokonalost provedení rozhoduje tedy o úspěchu. Můžeme to pochopit, pokud jde o výstup sólový. Avšak při výstupu souboru? Musí párovat dokonalá, ba přímo ideální souhra, téměř mechanická, jako ve švýcarských hodinách. Akvabela tuto perfekci ovládla.

JAK OCEŇUJE AKVABELU ČESKOSLOVENSKO?

Lidová demokracie z Brna píše: Sport + poezie = vyprodáno. Divák, který sem zabloudil z fotbalových, hokejových či rohovnických tribun je asi jako čtenář detektivek a dobroručních románů při četbě lirických veršů. Ale ne na světě, tedy ani toto subtilní umění Akvabely, není možné bez poctivé práce a úporné dřiny tréninku. Proto bychom měli vyjmenovat ty dvě desítky děvčat, která dovezeno vytvořily v basénu tolik hezkých skupin a tanců, ukázat kus plaveckého mistrovství a uplatnit mnoho nápadů a vtipu. Ale nečiříme tak. Raději si ponechme iluzi, že jsou to opravdové vodní víly, které příštího dne neuvedou do školních škamen, nepostaví se k továrním strojům, za krámské pulty či neusednou ke kancelářským stolům.

předvádí ve vodě figury a baletní skladby nejvyšší třídy. Jsou mrštné jako ryby, dovedou znehybnět v nej-

a zdravý ženský sport nejenom uvidíme v Polsku v provedení našich československých přátel, ale že také u

Ornamentální obraz „Chemický vzorec“. Na obrázku je předvádí členky souboru uměleckého plavání z Brna. Obraz je součástí připravované premiéry uměleckého plavání, která se konala 8.12. 1963 v Městských lázních Hradec Králové.

skomplikovanějších sestavách. Vodní balet, neboli umělecké plavání, je neobvyklé, krásné představení.

Gloss Pracy: Několik urostlých dívek vchází do bazénu. Slyšíme hudbu. Za-

nás vzniknou takové soubory. Máme jedinečné podmínky — zkušenosti Akvabely.

MARIAN KAŠKIEWICZ

FILMOVÁ FOTO-HÁDANKA

Uverejnená fotografia pochádza z polské filmovej komedie premietanej v poslednom čase na našich strieborných plátnach. Pre uľahčenie udávame, že hlavnú úlohu hrá v nej taliansky herc.

Musíte podať názov filmu a pomenovať hercov na adresu redakcie do dňa 25. novembra t.r. Správne odpovede odmeníme knihami.

ROZUŠTENIE FILMOVEJ FOTO-HÁDANKY Z ČIS. 8/64

Na fotografii bol francúzsky herc JEAN GABIN.

Knižnu odmenu vydalo Štefania Kuczkowicz — Oravka, Ján Ohlasek — Lódź, Roman Neupauer — Wroclaw.

ANEKDOTY

ISTÝ DEN prichytil Balzac svoju posluchovačku na zlom skutku klamstva.

— Nepatrí sa nikdy skrývať pravdu pred našim blížnim — poviedal výborný spisovateľ.

— Dobre. — odpovedala posluchovačka. — Ale ked' súdny vykonavateľ prichádza zobrať Váš nábytok vždy hovorí, že nie je doma.

— Mala ste však už dávno pochopiť — odpovedal Balzac — že súdny vykonavateľ nie je našim blížnim.

• • •
Tri občúbené zábavy súčasnosti: futbal, rozvod a televizia.
(francúzske)

Každý manžel bol by rád, keď by mohol robiť to všetko z čoho ho upozorňuje manželka.
(ab)

A FORIZMY

Mark Twain

Podte, skúsim to žiť tak, aby v hodine našej smrti žezelel za nami aj hrobár.

J. W. Goethe:

„Ak chceš dosiať múdro odpoved, musíš sa aj múdro pýtať.“

„Každý počuje iba to, čomu rozumie“.

Seneca:

„Aj po zlej žatve treba siať“.

„Nes s dôstojnosťou to, čo nemôžeš zmeniť“.

Franklin:

„Umy si svoj palec, kym ukážeš na mňa“. „Vidieť je ľahko; tažsie je predvídat“.

Tacitus:

„Možno sa nadchýnať minulosťou, ale všimiať si treba prítomnosť!“

G. B. Shaw:

„Hovoria, že láska je slepá; ale ja som stretol veľa zaľúbených ľudí, ktorí vo svojej zaľúbenosti videli aspoň dva razy točko, ako som mohol vidieť ja...“

V LICHENŠTAJNOVSKOM

SÍDLE

Menuje sa štátny zámok v Lednici. Od apríla do októbra prelínajú sa jeho zaujímavosťami početné výlety hromadných a individuálnych turistov. Nie každý sem prichádza zo zvedavosti ako vypadalo sídlo rodu Lichtenštajnsov. Lebo toto sídlo nachádza sa v juho moravskej zemi, krásnej, plnej pôvabu a rozličných pamiatok. Sám o sebe zámok nie je takou pamäti hodnosťou ako iné v Československu. Je skôr curiosum v kuse alebo nevkusu mocipánov, odzrkadluje ich záhuby v danom období. Z druhej stránky ukazuje neobykľ dieľu ľudských rúk, zosilňuje predstavy o sociálnych rozporoch minulosti a tiež zabáva a rozveseľuje. V zimnej záhrade palma Phoenix canariensis má listy 5 metrov vysoké, v parku mešita s orientálnou architektúrou — dielo architekta Chardtmutha, rybníky, ktoré sú rezervátorom plným vodného vtáctva a zaoberaju význačne miesto v Európe ako aj samotný zámok.

Stavebnictvo na tomto mieste začalo už v XIII. storočí rásť, menilo sa, padalo pri nepriateľských vpádoch. Plány budovania a rozvoja zámku dedili rod Lichtenštajnsov spolu s majetkom a musel plniť vôle predkov vyjadrenú v testamente. Posledná fáza tohto stavebnictva je dnešným tvarom zámku v Lednici. Po vojne poštartnený stal sa pamäti hodnosťou sprístupnenou turistom ako aj sídlom poľnohospodárskej školy a loveckým múzeom, tak ako aj iné české zámky. Toto o ňom píše Ema Charvatová:

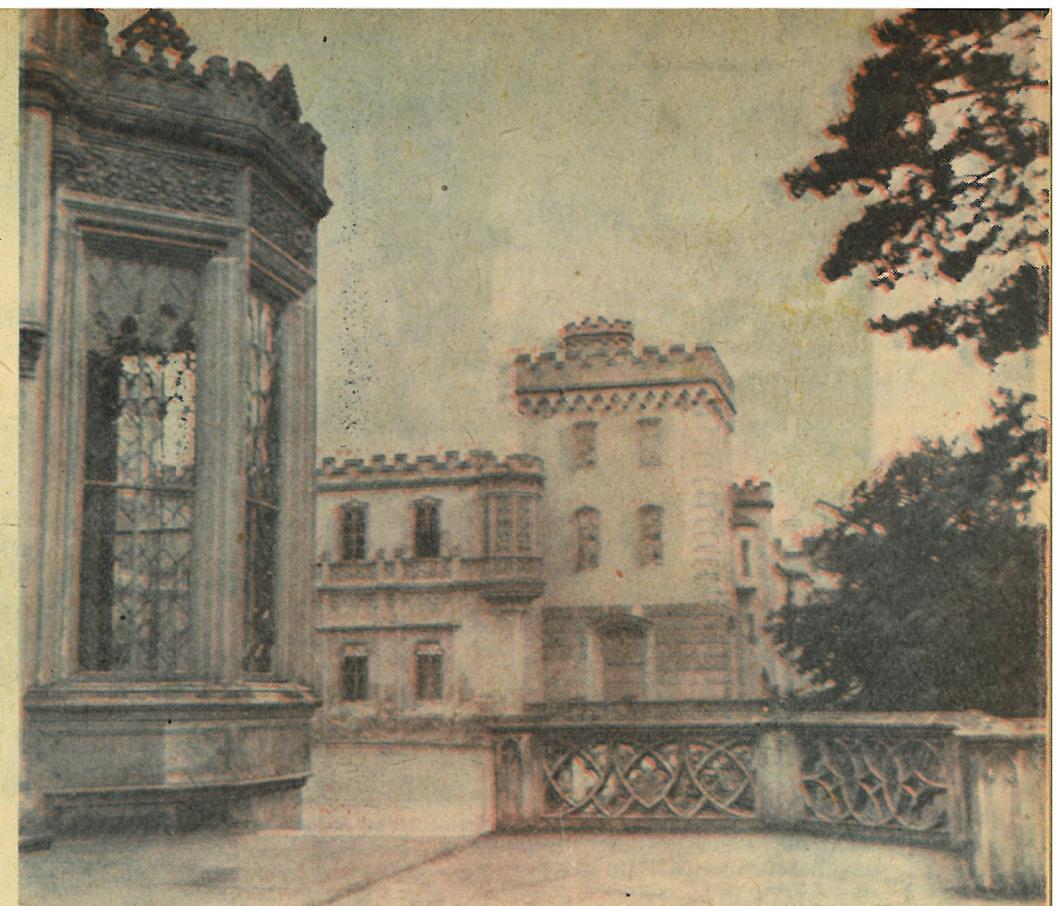
„Veľké romantické stavby v Čechach majú niekoľko spoločných znakov. Je to veľké, až palácové merítka, honosná

výstavba, opomíjanie tradičných materiálov a slohova jednota stejne dôsledná v najmenšom detiale truhlarškej alebo zámockej práce ako na poslednej stavbe ležiackej v obvode zámockeho sídla. Nie náhodou boli tieto najväčšie stavby romantických zámkov majetkom kniažacích rodov. Mohutného optického účinu dosabujú tieto stavby rôzne: voľbou lapidárnej formy (Hluboka), barvou (Hrádek u Nechanic bol pôvodne červený) idealizovaním slohovej formy, ovládane skôr vedou ako umením, a striedením materiálov (Sychrov). U Bitova sa stala oslavou romantizmu už samotná obnova spustleho hradu. Romantickým detailom sa nepodarilo zvládnúť muhotne, rane gotické jadro; myšlienka romantizmu sa rozvinula vo vnútri, hlavne v malarskej výzdobe, pracujúcej s neskutočnými, prebasenými tvarmi skoro snoveho pôvabu. V porovnaní s nimi sú Lednice vrcholným dielom romantickej architektúry.“

Z toho hľadiska Lednice robia dojem, ale obdivovateľ musí byť na to pripravený. V opečnom prípade nekritický sa nadchýňa, alebo nekritický hani. Lebo slová sprievodcu týkajú sa skôr ľudí, ktorých rozmar alebo konfesia mali vplyv na jeho vznik, ako na staviteľov a samotného diela.

Je tu možno obdivovať a treba toto robiť — detailne. Napríklad vyrezávané drevené schody v knižnici lednického zámku, reliéf smrti Panny Marie z 15. storočia, nachadzajúci sa nad portálom zámku, vyrezávané stoličky v chodbe, staré zbrane, lustre. Turisti to robia dokonca rukami. Osobne mám radšej iné české zámky.

MARIAN BRZOZA

Celkový pohľad
na
Lednický zámok.

Vnútrajšok
jednej
zo zámockých
dvorán.

Roku 1906 vyhostil cársky súd skupinu revolucionárov za účasť na udalostach roku 1905 do východného Čínska. Medzi revolucionárimi bola aj mladá Poľka Stanislava Suplatovičová, krásna žena s plavými vlasmi a statočným srdcom bojovníka. Čínskia pomohli Stanislave utiecť cez Beringov prieliv na Aljašku, odkiaľ sa dostala do severo-západnej Kanady. Vysílenú, hladnú a polomítvu ju našli Indiáni z kmeňa Ševanezov. Pritúli ju v svojom tábore a postavili na nohy. Stanislava sa rozhodla, že u nich ostane. Pre bielu kožu a zlatistú záplavu vlasov jej dali meno Bielej obláčik. Po troch rokoch sa stala ženou náčelnika kmeňa Leo-Karko-Onoma, Vysokého orla.

STATOČNÝ KMEŇ ŠEVANEZOV

Starý otec Vysokého orla, náčelník Tekumse Velký, viedol roku 1811 povstanie algonkínskych kmeňov proti kolonizátorom. Povstanie však bieli tvrdzo potlačili a Tekumsa zastrelili. Zvyšky kmeňov zahrali za rieku Mississippi a násilne ich usadili v polopúšti severovýchodnej Oklahomy. Cast Ševanezov odišla do severozápadnej Kanady, až k polárnemu kruhu. Tam, v indiánskom príbytku narodil sa Bielemu obláčiku a Vysokému orlovi syn, ktorého neskôr nazvali Sat Ok — Dlhé pero. V kmeňe Ševanezov dostávajú meno hneď po narodení iba dievčatka. Chlapci si ho musia získať nejakým významným činom. To býva okolo dvanásťteho roku; dovtedy ich nazývajú uti — diefa.

Sat Ok zastrelil šípom obrovského horského orla. Jeho starší brat Tento — Železné oko — si tiež ziskal meno presnej streľbou z luku. Staršiu sestru Sat Ok nazvali Tinaget — Urastená breza.

Vtedy, keď sa narodil Sat Ok, bolo takmer všetky indiánske kmeňe v Kanade a USA zbabili pozemkov a zahrali do rezervácií, kde žijú doteď, polohladni, vykorisťovaní a bez akýchkoľvek práv. Ševanezovia sú posledným slobodným indiánskym kmeňom. Prenasledovali ich sice oddieľy kanadskej kráľovskej jazdeckej polície a pokú-

sili sa ich zahnáť do rezervácie, no Ševanezovia im vždy unikli.

V rodom kmeni prežil Sat Ok šesťdesať rokov. Na roku 1936 stala sa udalosť, ktorá celkom zmenila jeho ďalší život. Sat Ok, Tanto a ich priateľ Hrdzavý rys zachránili v lese dvoch bielych polovníkov, ktorých napadol čierne medvede. Jeden z polovníkov, ako sa ukázalo, bol synom Poliaka, ktorý pred časom emigroval do Kanady. Tak Stanislava Suplatovičová prvý raz po tridsiatich rokoch počula materinskú reč. Poľovník jej porozprával, že Poľsko sa stalo pred osemnásťimi rokmi nezávislé, že v cárskom Rusku bola revolúcia a teraz že už jestvuje Sväz sovietskych socialistických

Po desiatich mesiacoch odvliekli gestapáci Sat Ok do koncentračného tábora Osvienčim. Cestou sa mu však podarilo utiecť. Ukryl sa v Borkovských lesoch, kde stretol poľských partizánov.

Roku 1950 Sat Ok demobilizoval a nastúpil do obchodného ľadstva. Spolu s poľským štátom občanom prijal i matkino meno — Stanislav Suplatovič.

Sat Okovo rozprávanie o Indiánoch, o bojoch proti bielym kolonizátorom vzbudilo veľký záujem. Priatelia mu poradili, aby o tom napsal knihu. Mladého Indiána pozývali často do redakcií, klubov a škôl, kde rozprával o živote indiánskych kmeňov. Pri takejto besede sa zvyčajne obliekol do indiánskych šiat, spieval piesne a tancoval tanec rodného kmeňa.

Čo ešte dodať? Azda to, že sa oženil s poľským dievčaťom Vandou, ich dcérka Kristína je žiačkou hudobnej školy v Gdansku. Sat Okova matka žije tiež v Poľsku, štát jej vypláca penziu ako účastníčku revolučných udalostí roku 1905.

Poľsko je pre Sat Oku druhou vlastou, no nikdy nezabúda na prvé. Píše si s priateľmi z indiánskych kmeňov, ktorí živoria v kanadských rezerváciách. Vie aj o živote Ševanezov. Kočujú v oblasti Veľkého Medvedieho jazera. Z rezervácie kmeňov Gurostov dostal smutnú zprávu: roku 1947 v boji s kolonizátormi zahynul jeho brat Tanto i sestra Tinaget.

V jednom liste mi Sat Ok napísal: „Pred tristo rokmi bolo Indiánov pol milióna, roku 1930 už iba stotisíc. Nemajú nikoho, kto by ich viedol, kto by sa ich zastal v OSN. Srdce sa mi zálieva krvou, keď premýšľam o ich osude a neviem, ako im pomôcť, hoci som sa naučil, ako treba bojovať o ľudské práva“.

JURIJ STADNIČENKO

Poznámky redakcie: Jurij Stadničenko prekladal do ukrajinciny Sat Okove knihu Krajina Slaných skál a Tajomné stopy.

SAT OK-DLHÉ PERO

republik. Stanislavu pochytila clivota, zatúžila po vlasti. Poľovníci jej slúobili, že sa o rok vráti k Ševanezom a odvedú ju do kanadských miest, aby odťať mohla odcestovať do Poľska.

POĽOVNÍCI DODRŽALI SLOVO

Po dlhom putovaní uvidela Stanislava opäť svoju vlast. Spolu s ňou prišiel aj Sat Ok. Okrem dialekta Ševanezov iný jazyk nepoznal. O rok sa matka so synom mali vrátiť, no 1. septembra 1939 prepadlo poľskú krajinu hitlerovské Nemecko. Začala sa druhá svetová vojna. Na odchod už Stanislava nemohla pomýšľať. Rok na to Sat Ok, vtedy dvadsaťročného, chytilo gestapo a uväznilo ho ako ľudca „nečistej rasy“. O týchto dňoch mi Sat Ok napísal: „Prešiel som peklom. Stopy gestapáckych zločincov mám doteraz na tele“.

Moskva v noci

JE TO MESTO, KTORÉ VZBUDÍ
AJ SVOJIM POČTOM OBYVATEĽOV
KAMI KULTÚRY, DESIATKAMI DIVÝCH
AKO OSEMDESATIMI VYSOKÝMI
VÝSTAVAMI, PRIEMYSLOM A SLOVAMI.
SVOJIMI Ulicami, po ktorých sa
RINÚ TISÍCKY AUTOMOBILOV,
A PARČÍKMI, KTORÝMI KRÁČA
PO KTORÝCH CHODIL VLADIMÍR
VÍTAJUJCE PRVÝCH KOZMONAUTOV
KOV" A „VOSCHODU".

MOSKVA STADT KRA

Ešte pred 800 rokmi bola vlastne len pevnosť na Kremelskom pahorku, obklopenou mestskými mŕtvmi, ktorých dĺžka neprekračovala 1200 metrov. Dnes jej mestské hranice zahrnujú povrch 87,5 tisíc hektárov a celé mesto obieha diaľnica. Päťdesiat kilometrov cestuje sa z letiska Šeremetievo do centra mesta, peknou diaľnicou, ktorá prechádza vo veľký bulvár. A na druhú stranu napr. smerom na Vnukovo druhýkrát toľko. A je to stále mesto.

Spálena počas vojny s Napoleonom, plná drevených kupeckých domčekov v dvadsaťstich rokoch nášho storočia, vybieha na všetky strany novými ulicami a dokonca celými štvrtami.

Každodenne rastie v Moskve 5-poschodový obytný blok. Každodenne priemerne 350 moskovských rodín stahuje sa zo starého bytu do nového. Behom posledných desiatich rokov 3,3 milión osôb, to znamená polovica všetkých obyvateľov Moskvy, obdržali nové byty.

A nové obytné štvrte, to sú predovšetkým nové ulice, kanalizácia a vodovody, nemocnice, doprava podzemná a nadzemná atď. Len minulý rok, stavitelia Moskvy využívali 112 tisíc nových bytov, 52 školy, veľa obchodov, kaviarní, reštaurácií, nové divadlá, kina a hotely.

Súčasne jestvuje v Moskve 66 nádraží najmodernejšieho na svete metra, ktorého dĺžka siahá sto kilometrov. Denne ho využívajú 2 milióny ľudí. Cestujú ním moskovčania a viac ako 400 tisíc osôb dochádzajúcich do práce v Moskve. V najbližších siedmich rokoch vyrastie ďalších 100 kilometrov nových tráť tohto podzemného vlačku, siahajúc po ďaleké predmestia.

Bude pošírená automobilová doprava, a križovatky zmiznú nielen na hlavných uliciach, ale na všetkých. Ulice budú mať podzemné prechody pre chodecov alebo pre automobil. Niektoré z nich, na najfrekventovanejších miestach budú pozdvihnuté dohora. Tu vo výške druhého poschodia bude plynúť rieka automobilov.

Pracuje sa nad návrhom jednocestnej vysutej dráhy na jednom kolese. To znamená, že vlaky budú premávať nie na trati, ale pod ňou. Vo výške asi 5,5 metrov nad ulicou. Koľajnice tejto železnice

budú sa opierať každé 30 metrov na železobetónových alebo kovových stlpoch tvaru písmeny T.

Vagóniky budú pripojené na elektrické rušne. Každý takýto vagónik bude mať dva vozne so štyrmi elektrickými motormi. A kolesá, schované vo vnútri obalu koľaje, nebudú kovové ale gumenné — pneumatické. Podobné autobusovým. Len v prípade awarie, prasknutia gumen, vozíky pôjdu ďalej na kovových kolesách, umiestnených vo vnútri gumenných.

Samotné vagóny budú prevážať asi 100 — 120 cestujúcich a budú môcť jazdiť jednotivo alebo spojené po šesť, dosahujúc rýchlosť 1500 km. Bezpečnosť cestujúcich zaistia zvláštne automatické zariadenia. Dokonca v prípade awarie, keď vlak zastane medzi nádražiami, cestujúci budú môcť zišťať na zem pomocou zvláštnych rebríkov. Stanice vysutej dráhy — ľahké pavilóny, budú prevedené z umelých hmot.

Do dopravných plánov mesta bude tiež zahrnutá rieka Moskva. Rôzne druhy lodí — ako lode pochybujúce sa na vzduchotesných poduškach a iné, budú odovzdané do služieb mesta. Premávku do vzdialenosť letisk budú zaobstarávať vrtuľníky pre ktoré vznikne moderné námestie pri Leningradskej aleji — skráťať im cestu z centra mesta na letisko zo 40 na 10 minút.

Moskva mení svoju tvár zo dňa na deň. Je stále krajská a už o niekoľko rokov bude jedným z najmodernejších mest vo svete. Na mieste primestských dediniek, budú sa týčiť nové obytné štvrte. Zmení sa aj centrum mesta. Namiesto starých domov rastú moderné stavby.

Veľké kapitalistické mestá ako napr. New York, Londýn, Tokio, Chicago neovládajú už mestský život. Situácia stáva sa skutočne tragická. Pribúdajú stále nové domy na spadnutie, v ktorých nachádzajú prístrešie nezamestnaní. Stále ostrejšie sa rysujú rozdiely medzi životnou úrovňou rôznych spoločenských vrstiev obyvateľov mest. Napríklad počet obyvateľov New Yorku spolu s predmestiami už roku 1961 činil skoro 16 miliónov a stále rastie.

V protiklade k tomu, rozvoj sovietskych mest zaisťuje ich obyvateľom neustály rast bytového po-

hodlia. Pre sovietskych urbanistov jednou zo základných zásad je plánovaná regulácia počtu obyvateľov veľkých mest, aby nedopustiť k rastu mest — monstier, nevhodných pre normálny život.

Vypracovaný pred nedávnom generálny plán prestavby Moskvy do roku 1980, plne zodpovedá tejto zásade. Preto stavba nových tovární a iných priemyselných podnikov je rigoristicky obmedzovaná. A výrobná kapacita nachadzajúcich sa v Moskve podnikov bude stúpať bez zväčšovania počtu zamestnancov, cestou zlepšovania a automatizácie výroby.

Bude úplne likvidovaný bytový problém, ktorý, napriek tomu, že milióny obyvateľov presfahovali sa do nových bytov, naďalej je jedným zo základných. Stúpnú tiež bytové normy. V roku 1980 každá rodina a vsetcia novomanželia budú mať vlastné byty. Počet izieb v týchto bytoch bude prispôsobený počtu členov rodiny a dokonca predvída sa rezervu pre jednu osobu naviac.

Vypočítanie bytových požiadaviek, ktoré vzniknú o niekoľko rokov, pomohlo ustáliť rozsah rozvoja stavebných podnikov a precízovať ich potreby. Súčasne v moskovskej stavebnej párvii buduje nové objekty asi 120 stavebných podnikov. Využívajú služby elektronových matematických strojov, pomocou ktorých vypracováva sa technickú dokumentáciu. Majú tiež k svojej dispozícii viac ako 15 tisíc najrôznejších stavebných strojov, nutné potrebnej pri modernom stavebnictve. Sú to také stroje ako: žeriavy, bágre, miešačky betónu, buldózery a iné. Domy vznáša sa sériové, podobne ako produkuje napríklad automobil. Sovietski staviteľia v stále väčšom merítiku využívajú prúdové stavebnictvo.

Rysujú sa už obrysy 6 miliónového mesta, obklopeného voncom ochranej zelene. Vznikajú nové štvrfte experimentálneho stavebnictva, kde v praxi budú vyskúšané nové stavebné metódy. Perspektívnu novej Moskvy preprádza nám stavba novej štvrfte — Nový Arbat. Osou tejto štvrfte bude magistrála — bulvár

Maketa moderného hotelu „Rosija“

BUDUJE OBDIV
TEĽOV, AJ PAR-
DIVADIEL I VIAC
KÝMI ŠKOLAMI,
VOJIMI DEJI-
D KTORÝCH SA
V NÁMESTIAM
ALA REVOLÚCIA,
AIR IL'JIČ, MESTO
AUTOV „VOSTO-

ALE JŠIA

en. Spojí centrum mesta s jeho
adou časou.

ulár bude obklopený obytnými
naj dvačasť až dvačasť pät po-
dovými. Po južnej strane dva-
časť poschodové obytné domy budú
je v jeden celok sklenenými,
poschodovými pavilónmi. Budú
v nich nachádzat škôlky, ja-
stuby obyvateľom a iné kul-
ne a sociálne zariadenia. Všade
e dostatočný počet obchodov,
apáci, kaviarní a jedálne. Bu-
tiz koncertné sály pre 2.500
čl.

ory budú mať fahku konštruk-
tie, bez zbytočných ozdob,
ú nať veľa svetlá. Budú v nich
a rodiny s väčším počtom deťí,
osmeliť Rudia. A všetko bude
orné do zelene bulváru, par-
alej.

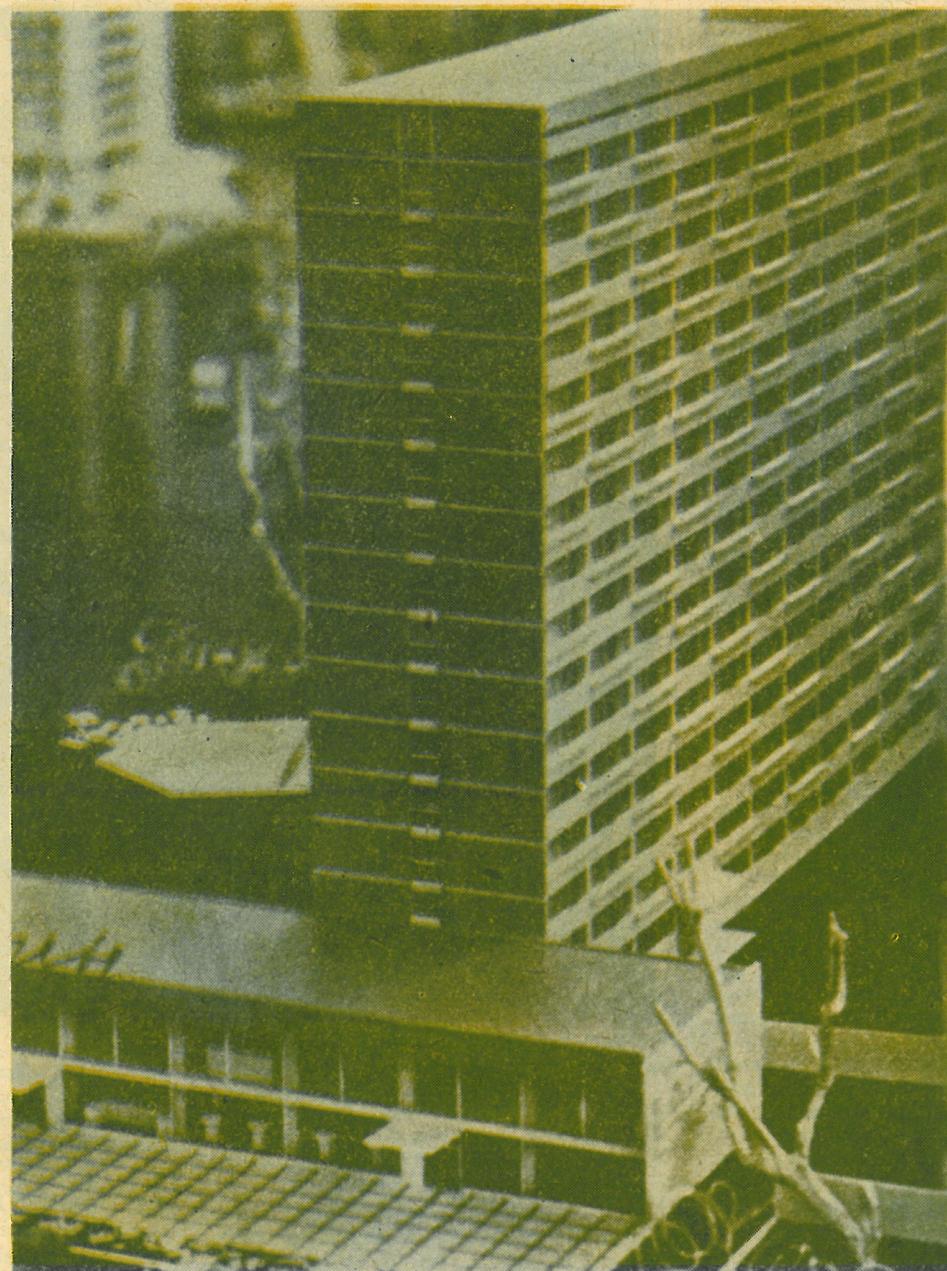
poslednom čase v Moskve vy-
li mnohé moderné hotele, re-
tracie a kaviarne. Ale žiadom z
reteší sa takým záujmom mo-
vánov ako hotel — Moskva.
o aviareň na terase je najobľu-
ej miestom schôdzok. Prí-

jemne sa tu sedí pri pohári vína
alebo šálke kávy, obdivujúc ná-
hernú panorámu Kremfa, moskov-
ské ulice a námestia, najfrekven-
tovanejší prospekt Marx. Najmä
večer, keď mesto žiarí miliónmi
teplých a barevných hviezd — sve-
tiel a neónov.

Ale zanedlho vyrastie nový kon-
kurent. Nedaleko kremelských veží,
v polovici cesty medzi Kremfom a

V podzemiaciach hotela budú sa na-
chádzať: reštauračné kuchyne, o-
brovské chladiarne a sklady, tele-
fónna ústredňa a všetky iné zaria-
denia pracujúce pre potreby hotela
a jeho hostov. Hosťov nielen domá-
cich, ale aj zahraničných delegá-
cií.

Hotel — mesto už sa rodí a už
dnes prísažuje pozornosť turistov.
Zanedlho zaplnia sa labyrinty jeho

riekou Moskovu, dvíha sa dohora
konštrukcia nového hotela — gi-
ganta. Obdržal už pomenovanie —
Rosija.

Bude mať tvár obdlžníka (vidíme
na fotografií makety). Dĺžka väč-
šieho boku činí 250 metrov, a men-
šieho 160 metrov. Budova bude zá-
sadne jedenásťposchodová, len zo
strany rieky bude výškova časť.

Pre stavbu tohto hotela budú
využité najmodernejšie stavebné
materiále, železobetón, pianobetón,
alumínium a umelé hmoty. Pohľad,
ktorý bude viditeľný z jeho teras
zahrnie celé veľké mesto a ako
vravia projektanti prekoná pohľad
z hotela Moskva.

Ale nielen panoráma bude pri-
fahovať pozornosť moskovčanov a
hostí. Zaujímavá architektúra hote-
la, originalita a modernosť obrov-
skej budovy, fotkomorfy otvárajú-
ce dvere, výborná klimatizácia, ktorá
bude udržiavať stejnu teplotu v
zime a v lete ako aj jeho vybavenie
budú svetovým úspechom — posta-
via hotel v prvom rade nielen v
Moskve ale aj vo svete.

Tento hotel dá sa porovnať s me-
stečkom. Vo viac ako 3 tisíc jedno a
dvojpostelových izbách, bude môcť
bývať okolo 6 tisíc hotelových ho-
stov. V celom rade hotelových vy-
moženosť budú sa nachádzať dva
kina, každé pre 700 divákov, kon-
certná sieň pre 3 tisíce divákov,
niekoľko reštaurácií, kde naraz
bude sa môcť naobedovať až 4500
hostov, kaviarne, bary, služby oby-
vateľom atď. Každý host bude
môcť obdržať vo svojej izbe teplo-
tu a vlhkosť vzduchu podľa svojho
priania.

chodieb, 58 výťahov a osem pochy-
blivých schodov povezie hostov do
hotelových izieb ako aj do hotelo-
vých parkov a sadov umiestených
na streche hotela.

Dnešna nadzemná Moskva to nie
sú len moderné obytné stavby a ho-
tely, ale aj jej ulice. Popri úzkých
uličkách starej Moskvy, vyrastá no-
vá Moskva s veľkými a širokými
bulvárami. Hlavné tepny, od cen-
trum mesta rozbehujú sa a rozvet-
tvuju ako pramene na všetky stra-
ny, poprečinane jedine štormi
okružnými diaľnicami, aby po 17
kilometroch stretli sa s autostrá-
dou, tzv. „betónou“, ktorá ako
prsteň obklopuje celú Moskvu. Po
celej jej 109 kilometrovej dĺžke vo-
zovka je dvojsmerná a všetky od-
bočky sú na dvoch úrovňach.

Celé obrovské centrum je kryté
asfaltom. Sú to jediné na svete uliče,
pre ktoré sneh nie je problémom. Aby sa vyhnúť upratovaniu
snehu a pofadovici, pomocou teplé-
ho vzduchu alebo horúcej vody,
prevádzka sa riadenie pod povr-
chom vozovky.

A keď Moskva vyrastie a jej
vnútorné hranice začnú praskať,
urbanisti uvažujú o stavbe mest
— satelitov. V jednom z takýchto
mest — Bajkonure, bývajú kozmo-
nauti.

Budú to mestá s 50 — 80 tisíci
obyvateľmi, spojené elektrickou
dopravou, autobusmi a trolejbusmi
s veľkým mestom. Budované budú
v pásme lesov obklopujúcich veľké
mesto. Také mesto spojí pohodlie ži-
vota na vidieku s pohodlom aké
dáva veľkomestský život.

HODINY UVAŽOVANIA PRE MLADÚ ŽENU

nie, alebo zlé slová
mužove, keď ho hnev
oslepí, alebo vásen
omráči".

O zamilovaní sveta
a jeho prijemných
stránok: „Takto ten svet,
ktorý nastrahuje toľko
nebezpečenstiev na
mládež, ešte nebezpeč-
nejší je pre ženy, lebo
ony ženy, nachádzajú
v ňom živel pre nízke
vášne, ktoré ľahko útočia na ich
srdečia, odsudzujúc ich
neskôr na pohrdanie,
a život ich celý činiac
neplodný a neužito-
čným. V živote muža
prichádza chvíľa, v
ktorej dlho podlieha-
júc nástraham sveta a
prispôsobujúc sa jeho
právam, vie sa od nich
odpútať, odhodiť zá-
väzky, ktoré ho pridržujú a bude sa usilovať
najst si vo vyšej sfé-
re iné zábavy pre svoj
rozum a srdce. Ale žena,
ktorá od najmlad-
ších liet podľahla sved-
tu stáva sa skoro jeho
otrokyňou".

O spôsobe rozozna-
nia: čiže zostávam v
otroctve tohto sveta:
„Žena je v tomto sve-
te, keď miluje jeho
práva, jeho pokorujúce
otroctvo, bežiac s ne-
uváženým nadšením za
radovánkami a prijem-
nosťami sveta, súhla-
siac a chváliať to všet-
ko čo onen dovoľuje!
a odsudzujúc zasa to
čomu on bráni; keď vo
svojich úsudkoch sú-
hlasia so svetom, myslí
a cítia spolu s ním, žije
v ňom a podlieha jeho
vplyvom, podobná ras-
tline, ktorá čerpá pot-
ravu zo zeme a na
mieste na ktorom bola
zasadená!"

O luxuse: „A všetky
ženy sú zodpovedné v
tomto ohľade, lebo
každa sa usiluje osprá-
vedliť svoje prech-
maty prechmatmi iných,
nazdavajúc sa že je jej povinnosť sa luxusom
iným cez porovnávanie
v ktorom sa nachádzajú".

O divadlach a romá-
noch: „Určite je vý-
sledkom čítania romá-
nov a chodenia do di-
vadla oslabenie rozumov a zlé chápanie ži-
vota".

O mŕtvosti a o
tom ako sa ženy chce-
ú páčiť: „Nešťastím je, že
tažké je veľmi pre žen-
nu ponechanie túžby
pačiť sa, čo je pre ňu
skoro to isté, ako cti-
žadosť pre muža. A to
je snáď pocit, proti
ktorému najviac by sa
mali brániť, lebo on
ma všeobecne pre ne
najsmutnejšie následky".

O obrazotvornosti a
zmysle pre krásu: „Dá
sa povedať, že rozum
a srdce ženy sú riadené
jej obrazotvornosťou,
lebo často najvzne-
senejšie myšlienky v
jej rozume predstavu-
jú sa ako obrazy; žena
hlada radšej krásu
ako pravdu".

O voľbe priateľky:
„Skutočne, medzi ženami, ktoré padli vo
svete, malo je takých, ktorých príčinou ska-
zy neboli by škodlivé a zlé rady, alebo prí-
klad druhých".

Vybral EMKA

Odkedy pracujú zoológovia s mikroskopom, nahromadilo sa im v laboratóriach toľko rozličných záhad, že nevedia odrazu s ktorou začať. Pred časom ich napríklad upútali dva tajomné drobné výrastky za jediným párom krídel dvojkřídlého hmyzu.

PRVÝ TIP: LETEC S TYKADLAMI

Tieto orgány, zvané bzučadlá, majú tvar tyčinek, zakončených akousi guľkou a sú pripojené k telu jemným zhybom. Keď hmyz letí, bzučadlá ustavične vibrujú a ich voľný koniec opisuje pritom oblik. Ak „letec“ náhle zmení smer, bzučadlá pokračujú ešte chvíľu v pôvodnom pohybe. To má za následok, že sa jemný zhyb napina. Mozog „leteca“ zaregistroval zmenu smeru a obratom dá nevyhnutné pohyby svalom, riadiacim pohyb krídel.

Tajomný vyrovnavajúci orgán hmyzu dal spoľahlivý tip objaviteľom GIROSKOPU s jemnými vibrujúcimi platničkami. Ukázalo sa totiž, že nadzvukové lietadlá už ani zdaleka nevystačia s klasickým starým giroskopom. Nový prístroj je založený na tom istom princípe ako bzučadlá a je neobyčajne citlivý. Okamžite zaznamená aj najmenšiu zmenu v kurze lietadla. Oproti starému má ešte i tú výhodu, že nepodlieha vplyvu vysokých rýchlosťí. Je neobyčajne stabilný a rýchlosťné lietanie si dnes bez neho nevieme ani predstaviť.

Určite ste už počuli veľa zaujímavého o oku hmyzu. Oko včely sa skladá s množstvom drobných „analyzátorov“. Sú dokonca jeho základnou zložkou.

Omantidie — samostatné buňky fasetových očí hmyzu — rozdeľujú oko včely na osiem časti hviezdicovitého tvaru. Tieto originálne obrazovky prepúšťajú polarizované svetlo rôznej intenzity, podľa toho, z ktorej strany prichádza.

To znamená, že belasá obloha nebude mať pre oko včely ani v zlomku jednej sekundy rovnaký pôvab. Každý priecinok omantidie bude zrkadiť oblohu iného odtieňa. Obrazy budú rôzne, presne tak, ako vidia jednotlivé bunky zo svojho uhla rôzne fragmenty belasej oblohy.

Tento čudesný zrakový orgán umožňuje včele, aby sa spoľahlivo orientovala podľa slnka, i keď je zatiahnuté hustými mrakmi. Včela je teda na tom oveľa lepšie ako dávni moreplavci, ktorí stratili hlavu a často i bohatý náklad, len čo zašlo slnko za mraky. Prístroj, ktorý nám dnes pomáha určiť polohu slnka, nazýva sa „nebeský kompas“, a je založený na princípe analýzy polarizovaného svetla.

POVEDZTE ROVNO: NEVIEM!

Za pomerne krátke čas svojej pôsobnosti preskúmala BIONIKA, alebo bioelektronika nielen zmyslový orgán zvierat. No, hoci sme celé de-

menné oko jašterice. Tak ako mnohé zložité orgány plazov, pokladali vedci i tento za zakrpatený a zbytočný.

Nedávne pokusy dokázali, že aj tento „posudok“, vyriecknutý prísnou a strohou vedou, bol chybný. Tajomný orgán je totiž vyustenie veľmi citlivých nervových vláken a má funkcie RECEPTORU. Teraz sa zoológovia pokúšajú odhaliť mechanizmus tohto orgánu, zistíť, akú úlohu hrá ako doplnok ľúchu a chuti.

Zoológovia vedú teraz spor, či v tomto sfahovaní možno hľadať dajáky systém, alebo je iba vecou náhody. Nespočetné pokusy dokázali, že tiež zvieratá majú schopnosť priam „astronomickej orientácie“. Ale dosiaľ nevieme, aký orgán im pritom pomáha, alebo aký „kompas“ používajú.

Napokon je tu ešte zaujímavý zmysel pre čas, z ktorým sa stretávame u vtákov a niektorých členovcov. Včely a mravce poznávajú čas podľa

Komár s giroskopom

ČÍSLO DVA: NEBEŠKÝ KOMPAS

Druhý obajv, ktorý nám doslova pošepol hmyz, je „nebeský KOMPAS polarizovaného svetla“.

Vopred si musíme pripomenúť, že už samo slnečné svetlo je čiastočne polarizované. To znamená, že ak poznáme rovinu polarizovaného žiarenia, môžeme určiť polohu svetelného zdroja, aj keď ho nevidime. A predsa ľudske oko tento div samo nedokáže. Potrebuje na to špeciálny prístroj zvaný ANALYZÁTOR. Ako prišiel človek k tomuto prístroju?

siatky rokov svedomite študovali Brechov život zvierat a plnili si hľavy popisnou zoologiou, musíme si otvorené povedať, že nič nevieme!

U vyšších cicavcov sme ešte akorak doma. Horšie je to už s rybami, plazmi a obojživelníkmi. Kolko nájdeme u nich orgánov, ktoré vedci už dávno opísali a označili ako „zakrpatené“ alebo „prebytočné“!

Poznáte napríklad Jakobsonov orgán, ktorý je akýmsi doplnkom nozdier u plazov? Je to sliznatý obliček nad nosom, v ktorom ústi ľúchový nerv a predstavuje vlastné tretie te-

KOJKO JE HODÍN, MRAVČEK?

Dalšou dodnes nerozriešenou záhadou je orientačný zmysel sfahovavých zvierat. Prečo niektoré zvieratá (žeriavy, netopiere, úhory) prekonávajú tisíce kilometrov a vracajú sa vždy na určité miesta, kde sa rozmnožujú?

Morské korytnačky sú v tomto smere opravdivými Magellanmi, alebo Cookmi. Každé tri roky menia svoje pôsobisko a preplávajú vyše päťtisíc kilometrov, aby mohli na určitom mieste naklásť vajička.

slnka. Morské blchy vraj poznajú preasný čas aj v noci, riadia sa pritom podľa mesiaca...

A čo je najzaujímavejšie, tieto VNÚTORNE HODINY sa vôbec nedajú ovplyvniť vonkajšími udalosťami, ako sú elektrické búrky, lejaky, mrazy. Bionika nám ešte pomôže odhalif nejedno z týchto tajomstiev, obohati repertoár techniky o nové dômyselné prístroje a vynálezy.

P. DANICA

Racionalne rozvíjajúce potreby vsi naleží do došť skomplikovaných problemov. Wraz ze wzrostem dochodovosti gospodarstw chłopskich, zachodzi potreba zaopatrzenia wsi w odpowiednią ilość środków produkcji i konsumpcji. Chodzi więc o dostarczenie chłopom maszyn rolniczych, materiałów budowlanych, środków ochrony roślin, nawozów sztucznych i innych artykułów powszechnego użytku.

Aktualnie zaopatrzenie znacznie się poprawiło, chociaż odczuwa się wyraźny brak równowagi w zaopatrzeniu rynku w takie artykuły jak np. cement i cegla. Chłopi przyjeżdżają do punktu sprzedaży GS po cement czy nawet po stolarce budowlanej, sprzedawca rusza ramionami i odpowiada, „wcześniej jeszcze miałem w magazynie, dzisiaj nie mam. Dowiozą, to będzie“. Efekt — strata czasu, i krytyczne uwagi pod adresem PZGS.

Czy oznacza to, że państwo nie dostarczyło więcej tego rodzaju materiałów niż np. w ubiegłym roku. Nie, dostawy cementu dla wsi są większe w 1964 roku o przeszło pół miliona ton niż w roku 1963. Dostarczono też więcej o 30% materiałów sciennych, o 17% stolarki budowlanej (gotowe futryny i ramy okienne o stypizowanych wymiarach). A jednak często chłopi, którzy podjęli decyzję budowy obory czy też bu-

dynku mieskalnego poszukują niektórych materiałów, tym bardziej, že budowanie z drzewa zostało ograniczone do minimum. Zdarza się i tak, že jest cegla i cement ale brak eternitu lub dachówki na pokrycie dachu, a jak wiadomo, dom bez dachu nie może istnieć.

Brak często pewności u chłopów, którzy podejmują zamiar budowy lub nawet remontu zabudowań powoduje zjawisko gromadzenia rok rocznie znacznych ilości materiałów budowlanych we własnych stodołach, co w ekonomii nazywa się zamrażaniem środków. Taki gromadzenie trwa niekiedy w szeregu gospodarstwach nawet 3 i 4 lata. W jednym roku kupi się cegłę, w drugim drzewo, w następnym eternit lub papę i składa się na kupkę. Zjawisko to ma i dobre, i złe strony. Dobre, bo zwalnia się i tak szczupłą powierzchnię magazynową w punktach sprzedaży GS, złe, bo rok rocznie zamraża się znaczne ilości środków, na które jest wyraźny niedobór. Wyliczono, że w skali kraju chłopi magazynują materiały o wartości ok. 2,5 miliarda złotych. Oczywiście takie zjawisko jest szkodliwe dla gospodarki narodowej jako całości. Wpływ ono, też hamującą na budownictwo wiejskie. Przynosi także straty nabyw-

com, gdyż np. cement jest takim materiałem, który po 5 – 6 miesiącach traci spravnosť techniczną, zbyra się i nie chce wiązać.

Powstaje pytanie — jak zapobiec zjawiskom zamrażania środków i jak poprawić zaopatrzenie wsi w materiały budowlane?

Jedną z form przeciwdziałania tym niekorzystnym zjawiskom

Dlaczego docelowe oszczędzanie?

jest wprowadzenie na wieś docelowego oszczędzania na budownictwo.

Przewidziany jest następujący tryb postępowania: Spółdzielnie Oszczędnościowo - Pożyczkowe, działające na wsi mogą wydawać ludności wiejskiej księiączki oszczędnościowe celem gromadzenia na nich wolnych środków finansowych przeznaczonych na bu-

downictwo. Oszczędzaniem docelowym objęte będą nie tylko budynki gospodarcze, ale również i mieszkalne.

Państwo gwarantować będzie realną wartość gromadzonych składek przez rolników do wysokości 100% kosztów zakupywanych materiałów budowlanych. Warunkiem uzyskania premii gwarancyjnej jest: — gromadzenie i utrzymanie na księiączce wkładu przeznaczonego na budowę domu mieszkalnego, przez okres co najmniej 2 lat, a na budowę budynku inventarskiego i gospodarczego jak: stodoły i inne przez 1 rok oraz wzniesienie budynku w stanie surowym w ciągu roku i zgodnie z projektem typowym zatwierdzonym przez siłę budowlaną.

Istotnym jest, że oszczędzający będzie miał zagwarantowany zakup materiałów budowlanych w pełnym asortymencie oraz otrzymanie w banku rolnym długoterminowej pożyczki na pokrycie kosztów budowy.

Wkład oszczędnościowe będą oprocentowane w wysokości 4% w stosunku rocznym, z czego 3% dopisywane będzie do wkładu, a 1% pozostałe w SOP na cele socjalno-kulturalne gromady realizowane zespołowo przez instytucje i organizacje wiejskie w porozumieniu z gromadzką radą narodową.

Formą docelowego oszczędzania w SOP na budownictwo będą mogli być objęci przede wszystkim chłopi posiadający gospodarstwa rolne, którzy zapewniają produkcję rolną, ponadto osoby wykonywające zawody na wsi i dla wsi, jak pracownicy służb agrotechnicznych, służba zdrowia, pracownicy GS, rzemieślnicy itp.

Podjęcie oszczędzania na cele budowlane na wsi będzie bardzo korzystne zważyszy, że zasadniczym hamulcem i trudnościami jest obecnie nabycie niektórych asortymentów materiałów budowlanych. Korzystającym z tej formy oszczędzania, GS musi zapewnić możliwość zakupu niezbędnych materiałów w określonym terminie. Oczywiście uzyskanie takiej księiączki oszczędnościowej będzie w pierwszym roku nie łatwą sprawą; otrzymają ją, zależnie od sytuacji, tylko niektórzy, a decyzja kto ją może otrzymać będzie spoczywać w rękach aktywu wiejskiego i gromadzkiej rady narodowej.

Zaspokojenie wszystkich chłopów nie może nastąpić już w roku 1965, ponieważ wiąże się to z koniecznością zapewnienia odpowiedniej ilości materiałów i kredytów.

D. PERUN

Prednesený predsedom Ústredného výboru ČsKS JÁNOM MOLITORISOM pohľbený v priebehu diskusie Prezídia, program práce Spoločnosti na rok 1965 ako aj na posledné mesiace tohto roku, svojim základným obsahom opiera sa o podrobnejšiu analýzu kladných a záporných skúseností minulého obdobia a za prihliadnutia konkrétnych návrhov prihlásených aktívom miestnych skupín.

Práve preto je tvorčia a jeho realizácia mala by ešte viac prehĺbiť prácu všetkých zložiek Spoločnosti a jej širokého spoločenského aktívna. Aktív, ktorý denne-denne prevádzka kulturnú činnosť ČsKS. Ešte viac mala by somknúť a spojiť túto činnosť s prácou prevádzanou inými organizáciami, a najmä kultúrnymi inštitúciami.

Hlavným jeho obsahom je starostlivosť o pozdvihnutie na ešte vyššiu úroveň práce tých divadelných krúžkov, súborov a kapiel, ktoré už majú za seba isté úspechy a prvé skúsenosti ako aj ďalší rozvoj kultúrnej práce v tých divadelných krúžkoch a súboroch, ktoré doteraz pracovali slabšie, ako aj oživenie kultúrnej činnosti v tých súboroch, ktoré v poslednom období ju zanechali a súčasne majú podmienky, aby tátu mohla byť prevádzaná. Pri splnení všetkých týchto základných podmienok, schválený prezídiom plán predpokladá činnosť deväť súborov piesní a tanca, pôstná očotníckych divadelných súborov a trinásť hudobných súborov.

Schválený Prezídiom program práce Spoločnosti na budúci rok zahrňuje tiež vybavenie divadelných krúžkov súborov, kapiel a klubovní najnútnejším náradím a niektorým hudobným nástrojmi. Plán neprehliadá tiež tak dôležitú otázku akou je ďalšie pozdvihovanie kvalifikácií a vedomostí inštruktorov ako aj aktív, ktorí vedie a riadi kultúrnu prácu priamo v kapelach, súboroch alebo klubovniach ČsKS. Tento problém bude prekonzultovaný s patričnými kultúrnymi inštitúciami, ktoré sa zaoberejú školením kultúrno-osvetového aktívna. Len po týchto rozhovoroch bude močť byť viac precízny.

Člen prezidia UV a predseda Obvodného výboru ČsKS na Spiši — JÁN MAGIERA vo svojom vystúpení vravil o neobvykľe dôležitom probléme, ktorý vznikol pred divadelnými krúžkami a to nedostatok patričného repertoáru. Bez jeho odstránenia bude tažko realizovať plánovanú činnosť týchto krúžkov. K tejto otázke nadviazať tiež o. i. podpredseda UV a predseda Obvodného výboru na Orave — JÁN KOVALÍK. Upozornil, že doterajší repertoár, ktorý majú divadelné krúžky bol už nie len veľakrát hráný, ale aj niektoré jeho pozície nezodpovedajú súčasným potrebám. Člen prezidia UV a kultúrny inštruktor na Spiši — AUGUSTYN BRYJA oboznámil Prezídiu s doterajšími snahami po získaní nových pozícii pre repertoár, ktoré však neboli úspešné.

Jak zapovedaliśmy w poprzednim numerze, drukujemy dzisiaj dalsze szczegóły projektu budowy zapory na Dunajcu.

Komitety Ekonomiczny Rady Ministrów podjął w dniu 12 września br. bardzo ważną uchwałę dla mieszkańców dorzecza Dunajca, w sprawie gospodarki wodnej na tym terenie. Komitet zatwierdził budowę zbiorników retencyjnych o objętościach umożliwiających zmniejszenie fal powodziowych.

Jaki jest cel tych inwestycji? Aby odpowiedzieć na to pytanie sięgnijmy wstecz, do przeszłości.

W ciągu ostatnich 40-tu lat tereny dorzecza Dunajca nawiedzały liczne powódź. Najgroźniejszą była powódź w roku 1934. Dziesiątki tysięcy ludzi straciło życie. Brak dokładnych danych dotyczących strat poniesionych podczas tej powodzi nie daje nam możliwości porównać z tym co później dugo trzeba było odrabiać. W roku 1960 w dorzeczu Dunajca zalanych zostało 7.400 hektarów gruntów uprawnych. Wartość wszystkich strat spowodowanych przez tą powódź oszacowano na około 290 milionów złotych.

Zabezpieczenie ludności, ich życia i majątku przed powodzią możliwe jest jedynie przez wybudowanie odpowiedniego zbiornika retencyjnego, który mógłby redukować falę powodziową. Budowa takiego zbiornika stokrotnie się opłaci. Już sama cyfra 290 milionów strat spowodowanych przez jedną powódź mówi sama za siebie.

Dopiero obecnie doczekało się postanowień realizacji tego tak ważnego dla gospodarki narodowej i mieszkańców doliny Dunajca obiektu. Zanim zapała decyzja budowy zbiorników retencyjnych w dorzeczu Dunajca rozważano szereg projektów z punktu widzenia nie tylko zabezpieczenia przeciwpowodziowego, chociaż ta sprawa jest najważniejszą, lecz również starano się uwzględnić zwiększenie najmniejszych przepływów na rzece Dunajec oraz wykorzystanie wód Dunajca dla tworzenia energii elektrycznej.

Wiadomo, że zwiększenie przepływów rzeki w okresie suchym, gdy mało jest w rzekach wody konieczne jest, dla całej gospodarki narodowej. Rozbudowujący się przemysł potrzebuje olbrzymich ilości wody. Magazynowana w sztucznych jeziorach woda może być wykorzystywana w tym okresie gdy jest jej brak. Również nie bez znacze-

Diskusia ukázala, že je to dôležitý problém, prejavujúci sa nielen v práci divadelných krúžkov, ale aj v činnosti súborov piesní ako aj hudobných súborov. Prezídium rozhodlo, aby trojčlenná repertoárová komisia, ktoréj členmi boli zvolení: Augustyn Bryja, Bronislav Knapczyk a Ignáč Nižník, zbalancovala repertoár, ktorý vlastní Spoločnosť, zhodnotila ho, ustálila konkrétnu potrebu ako aj podnikla kroky pre získanie nových pozí-

cií. Diskutovalo sa tiež o doterajšej výške členských príspevkov, ktoré sú veľmi nízke. Preto záležitosť členských príspevkov bude predložená všetkým členom ČsKS.

Priaznivým momentom budú voľebné schôdze delegátov v miestnych skupinách na voľebnej schôdze Obvodných výborov v Zeleve, na Orave a na Spiši, ktoré sa budú konať v tomto štvrtroku.

napr. v Lapszoch Wyżnych je komplikovaná právna situácia s budovou prevzatou od bývalej KSSCaS. V Rzepiskach zasa stavba osvetovej miestnosti je zviazaná orgánmi OSP.

Tieto záležitosti sú správne hodnotené miestnými národnými výbormi, majú plne popretie UV Spoločnosti a iných spoločenských organizácií a preto je treba očakávať, že v najbližšej budúcnosti obyvatelia týchto dediniek dočkajú sa pomocí. Bolo rozhodnuté, že UV prevedie v tejto záležitosti rozhovory s patričnými terennými orgánmi ako aj obráti sa na Ministerstvo kultúry a umenia.

Skúsenosti z minulých období ukázali, že aby ešte viac spojiť všetkých členov prezidia Ústredného výboru s prácou aktív miestnych skupín, je nutné rozdenie funkcií. Bolo rozhodnuté pridieliť jednotlivým členom prezidia Ústredného výboru, k priebej spolupráci a starostlivosť nasledujúce miestné skupiny (podávame v alfabetickej poradie):

AUGUSTYN BRYJA — MS v: Czarnej Górze, Jurgove, Lapszankę, Rzepiskach a v Trybszu.

CHALUPEC ADAM — MS v: Gęsiucu, Kawcine, Krempachoch a v Novej Białej.

KNAPCZYK BRONISLAW — MS v: Orawce, Zubrzycy Dolnej a v Zubrzycy Górnnej.

KOWALIK JÁN — MS v: Chyżnom, Lipnicu Małej a v Lipnicy Wielkiej.

MAGIERA JÁN — MS v: Dursztynie, Falsztyne, Frydmane, Lapszach Niżnych a v Niedzicy Zámku.

MOLITORIS JÁN — MS v: Jablonke, Piekielniaku a v Podszku.

NIŽNÍK IGNÁC — MS v: Harkabuze, Podśarni a v Podwilku.

PIWOWARZCYK ANTONI — MS v: Lapszach Wyżnych.

TOMEŠ VILÉM — MS v: Kucowe, Pstrążnej a v Zeleve.

Zíva diskusia na Prezídiu dokázala, že na súčasnej etape ďalšieho rozvoja činnosti ČsKS nemôže sa túto prevádzka v odtrhnutí od iných organizácií. Dokázala, že miestné skupiny Spoločnosti sú úzko spojené s terénou pracou. Preto je správne, že plán práce vo svojej základnej časti opiera sa o širokú spoluúčasť so všetkými organizáciami, že konkretozne a stáva sa jedným z úsekov činnosti kultúrnej a spoločenskej, koordinovanej okresnými oddeleniami kultúry a okresnými domami kultury, ako jeden z úsekov spoločenskej činnosti Fronty Národnej Jednoty. A obasa tejto práce — ako zdôraznil Prezidium vyplýva z uvedomej realizácie uznesení IV. sjazdu Poľskej zjednotenej robotníckej strany, zo spoločenského a vlasteneckého postoja všetkých členov Spoločnosti, na každom úseku života v ich prostredí.

ADAM ADAMEC

ZA VYŠŠIU ÚROVEŇ KULTÚRNEJ ČINNOSTI

Jedna sa tu predovšetkým o voľbu pozícii, ktoré vydáva Ústredná poradňa ochotníckeho hnutia, preklad týchto, ale aj možnosti obdržania niektorých pozícii z Československa. Podstatné je tu, aby nové pozicie repertoáru boli prispôsobené možnostiam a úrovni súborov Spoločnosti ako aj, aby vzbudili záujem členov.

Diskutanti poukazali tiež na fažkost, ktoré sa vyskytujú pri pokusoch o obnovenie práce bábkovým divadlom jestvujúcim pri Obvodnom výbore na Spiši. Bolo rozhodnuté, aby v tejto záležitosti Ústredný výbor obrátil sa na Oddelenie kultúry PWRN v Krakove. Jedná sa tu o patričné preškolenie osôb zúčastňujúcich sa na práciach tohto divadielka, prevedenie programových konzultácií a získanie takej pomoci, ktorá umožní činnosť bábkového divadla.

Bolo tiež rozhodnuté zapojiť do plánu práce Spoločnosti na budúci rok organizovanie, za spoluúčasti iných organizácií — problémových kurzov, populárno-vedeckých prednášok spojených s vyučovaním českého a slovenského jazyka.

Predjednávajúc program kultúrnej práce Spoločnosti diskutanti upozornili, že určite rada prác, ktoré si vyžadujú spoluprácu s kultúrnymi inštitúciami, mohla byť vyriešená priamo na Prezídiu, žiaľ neboli pozvaní ich predstaviteľia. Preto bolo rozhodnuté, aby nabudúce Ústredný výbor pozýval na svoje zasadania tých predstaviteľov terénnych orgánov s ktorými budú spojené zasadania.

Hodnotiac finančné záležitosti Spoločnosti diskutanti upozornili na ešte starostlivoji analýzu výdavkov Spoločnosti, aby tieto boli pravideľne a zodpovedali skutočným potrebám ČsKS. Zdôrazňovali fakt, že bolo urobené príliš málo, aby získať regu-

láre prijmy z členských príspevkov a predsa je to veľmi dôležitá otázka a svedčí o spoločenskom postoji členov Spoločnosti. Diskutovalo sa tiež o doterajšej výške členských príspevkov, ktoré sú veľmi nízke. Preto záležitosť členských príspevkov bude predložená všetkým členom ČsKS.

Priaznivým momentom budú voľebné schôdze delegátov v miestnych skupinách na voľebnej schôdze Obvodných výborov v Zeleve, na Orave a na Spiši, ktoré sa budú konať v tomto štvrtroku.

V činnosti Spoločnosti podľa stanov ríadených Ústredným výborem a jeho terénnymi ohňami, dôležitým činiteľom je hodnotenie práce revíznymi komisiemi. Stále a pravidelné hodnotenie práce jednotlivých miestnych skupín, obvodných výborov a Ústredného výbora jestvujúcimi revíznymi komisiemi, ako aj vzájomné spolupôsobenie výborov a revíznich komisií — určite príčiní sa k zlepšeniu činnosti ČsKS. K ďalej kladnejším výsledkom. Samozrejme Prezidium nemôže sa vypoedať za tieto komisií, predsa však sú vypozenilo, aby všetky revízne komisie oživili svoju činnosť podľa stanov.

Veľa miesta v diskusií bolo tiež venované budovaným v spoločenskom čine osvetovým miestnostam v Lapszach Wyżnych a v Rzepiskach. Tieto osvetové miestnosti vznikajú vďaka obetavej práci všetkých obyvateľov týchto dedin, ktorí svojim vkladom práce usilujú sa, aby v ich dedinach vznikli domy kultury. Súčasne však je nutné poskytnuť im pomoc. Tým viac že

nia jest wykorzystanie energii przepływu wody i przekształcanie jej na energię elektryczną. Taki sposób wytwórzania energii elektrycznej jest jak wiadomo najtańszy i co najmniej pozwala zaoszczędzić duże ilości węgla, z którego wytwarzają się energie elektryczna w elektrowniach cieplnych.

Uwzględniając te zasadnicze założenia opracowano dwa warianty dla gospodarki wodnej w dorze-

D U N A J E C będzie U J A R Z M I O N Y

cu Dunajca, uwzględniające jednocześnie zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych tego pięknego zakątku Polski. Z przedłożonych dwóch koncepcji jedna została zatwierdzona do realizacji przez Komitet Ekonomiczny przy Radzie Ministrów w dniu 12 września br.

Czynna obrona przed skutkami powodzi może być osiągana tylko wówczas gdy istnieje możliwość magazynowania dużego nadmiaru wody w okresie powodzi, a następnie wypuszczanie jej ze zbiorników w ilościach nieszkodliwych. W związku z tym należy wybudować zbiornik retencyjny.

Hydrologowie zaproponowali w pierwszym wariantie wybudowanie zbiornika w rejonie Czorsztyna-Niedzica o pojemności użytkowej 200 milionów metrów sześciennych wody oraz szeregu małych zbiorników.

W drugim wariantie proponowano wybudowanie dużego zbiornika w rejonie Czorsztyna-Zielone Skalki o pojemności użytkowej 480 milionów metrów sześciennych. Jeden z tych projektów przewidywał budowę sztolni (podziemnego tunelu) od zbiornika do miejscowości Tylmanowa ponizej Przełęczy Pienińskiej. Sztolnię ta, długą ponad 10 km doprowadzoną wodę do elektrowni w Tylmanowej.

Przyjęto jednakże wariant pierwszy, który nie wątpliwie jest bardziej uzasadniony pod względem hydrotechnicznym i ekonomicznym. Hydrologowie stwierdzili, że nawet zbiornik o pojemności użytkowej 480 mln. metrów sześciennych wody wybudowany tylko na Dunajcu nie zredukował fali powodziowej tak wielkiej jaką była w roku 1934. Dlatego też należy wybudować szereg małych zbiorników na zlewni Dunajca. Należy podkreślić, że łączne efekty redukcji fal powodziowych w dolinie Dunajca przez małe zbiorniki są mniejsze niż uzyskiwana przez jeden duży zbiornik o tej samej objętości. Inną dodatnią cechą tego wariantu jest znacznie niższy koszt jego budowy oraz, co chyba jest najważniejsze znacznie mniejsza powierzchnia zalewów. Pojemność użytkowa małych zbiorników powyżej Czorsztyna wynosiłaby 123 mln metrów sześciennych i obejmowałaby kilka miejscowości: Kojsówka, Szaflary, Młyszce i Jurgów. Do dziś jednak oprócz Kojsówki nie jest jeszcze ostatecznie zatwierdzona ich lokalizacja. Zbiorniki te będą stosunkowo niewielkie, a ilość zagród do przeniesienia minimalna.

Uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów zobowiązuje odpowiednie organy państwe do zabezpieczenia obiektów zabytkowych, m.in. zabytkowego drewnianego kościoła w Dębnie, murowanego kościoła we Frydmanie wraz z dzwonnicą, ogrodzeniem i bramami. Ponadto dwóch murowanych kaplic i zamku we Frydmanie oraz wzgórz zamków w Czorsztynie i Niedzicy. Pewne obiekty zabytkowe przenieść trzeba na inne miejsca, np. murowaną kaplicę w Czorsztynie i drewniany kościół cmentarny w Maniowach.

Wybudowane zbiorniki nie zmniejszą walorów turystycznych doliny Dunajca. Wręcz odwrotnie, otworzą nowe możliwości rozwoju turystyki a przede wszystkim sportów wodnych. W założeniach projektowych przewiduje się zabezpieczenie niezbędnej ilości wody dla spływu łodzi poprzez przełom pieniński. Zaleca się również wybudowanie niezbędnych dróg dla przewozu łodzi spływnych ze Szczawnicy.

Realizacja planu zabezpieczenia przeciwpowodziowego dorzecza Dunajca przebiegać będzie przez kilka lat. Prace rozpoczęte zostaną w przyszłej pięciolatce, a ukończone zostaną prawdopodobnie w latach 1970-1975.

Dr J. ZARZYCKI

PULOWER CHŁOPIĘCY

A. M. z Nowego Targu zapytuje jakie wzory i materiały mogą nosić tegie kobiety a jakich powinny się wystrzegać:

Paski należą do wzorów tradycyjnie stosowanych przy pełnej sylwetce. Nie wszyscy sobie jednak zdają sprawę, że niektóre rodzaje pasków poszerzają. Chociażby materiał w zbyt szerokie lub jaskrawe pasy. Materiały w szersze paski stosowane dla osób tępich powinny być dyskretnie. Kontrastowe mogą być jedynie paseczki wąskie i prążki.

Nieco inną zasadę należy stosować przy kratkach, bo nawet najdrobniejsza, kontrastowa krateczka (pejotka) poszerza. O tym, że duże kraty, skośne, kontrastowe i jaskrawe są nieodpowiednie dla kobiet tępich, wiedzą na ogół wszyscy.

Že povedá, ešte človečinu nejedol, a tak že mu nemože odpustiť. Ale tie mladé gangolčatá prosili za neho, že im, vraj, život ochránil. Ako to starý vták počul, hned mu odpustil, a len čo si za to vyberie, že mu mladé ochránil?

„Nič”, hovorí, „len ma odtiaľto na druhý svet vynes”!

„To sa ti stane po vôle, ale najprv chod, nájdete vedľa tohto potoka barany sa pásť. Zabi mi z nich sto a poklad do sudov, potom aj toľko sudov vody naberieš, všetko na mňa pokladieš a tak sa pohneme von. Ked mi ale v letku plameň z úst bude búchať, zakaždým jedného barana mi dnu hodiš a vodou zaleješ. Ak to len raz neurobiš, spadneš dolu a rozbliakeň sa ako smola”.

Hned šiel Lomidrevo barany rezať, a ked narezał sto, pokládol do sudov. Potom i toľko bielek vody naložil na vtáka, a tak leteli von. Vtákoví neústavne plameň z pyska vyblíkval; ale barany stačili aj voda hasiť mu ho. Len tu už pri samom vrchu zabréckne sa mu taký plameň z úst, aký nikdy predtým, a Lomidrevo už mäsa nemal. Skoro vychytil nôž spoza pasa, vyzrel si spod kolena kus mäsa a to hodil vtákoví. Tak sa na vrch dostal. Tu povie ten knochta-vták:

„Ej, povedzže mne ty, z čoho to sladkô mäso bolo, čo si mi naostatok hodil?”

„To bolo mäso z môjho bonca”.

„No, keby ja bol vedel, že je ľudskô mäso predsa len takô dobrô, nikdy by ja tebe nebol odpustil. Ale teraz už aj tomu spomôžeme!”

A vychriakal mu ho na to miesto naspäť a ono sa mu naraz pekne prirástlo.

*
Lomidrevo šiel prostro do toho kráľovského mesta. To bolo už teraz cele červeným súknom obťahnutô. Príde k hostinskému a opýta sa:

Swietnym ubraniem dla chłopca w wieku szkolnym jest ciepły pulower. Podajemy więc opis wykonania puloweru dla chłopców w wieku od 7 do 9 lat, oraz w wieku od 11 do 12 lat. Obliczenia dla chłopców od 11 do 12 lat podane są w nawiasach.

Obliczenie podane jest na grubość wełny, z której próbka wykonana z 20 oczek równa się 10 cm na szerokość, a 20 rzędów = 8 cm na wysokość.

Na wykonanie puloweru dla chłopca 7 - 8 lat potrzeba 35 dkg wełny, na wiek 11 - 12 lat - 45 dkg. Druty: nr 31/2, nr 4 oraz 41/2

Sciegi: ściagacz zwykły — 1 oczko na prawo drugie na lewo, pończosznicy — 1 rzad na prawo, drugi na lewo.

Przód. Nabieramy 79 oczek (87 oczek) na drutu nr 4 i przerabiamy ściagaczem 4 cm na wysokość. Zmieniamy druty na nr 41/2 i przerabiamy dalej ścięgiem pończoszniczym 23 cm na wysokość. Teraz zakańczamy z każdego boku po 4 oczka, a w następnym prawym rzędzie zakańczamy 5 środkowych oczek. Pozostawiamy część prawą roboty na zapasowym drucie, a lewą część przedu przerabiamy dalej, ujmując na raglan w odległości 4 oczek od brzegu w sposób następujący: (prawa strona roboty) zdejmujemy jedno oczko z prawego drutu na lewy bez przerabiania, następnie oczko przerabiamy na prawo i zawieszamy na nim oczko zdjęte bez przerabiania. Ujmujemy w ten sposób co drugi rzad 18 razy po 1 oczku (21 razy po 1 oczku) oraz 1 raz po 1

oczku po przerobieniu 4-ch rzędów. Jednocześnie na wysokości 35 cm (41 cm) zakańczamy na wykroj przy szyi co drugi rzad: 1 raz po 3 oczka, 2 razy po 2 oczka i 3 razy po 1 oczku (1 raz po 3 oczka, 2 razy po 2 oczka i 4 razy po 1 oczku). Pozostaje na drucie oczka zakańczamy na raz. Drugą połowę przedu przerabiamy w ten sam sposób z tym, że ujmując na raglan przerabiany po 2 oczka razem na prawo.

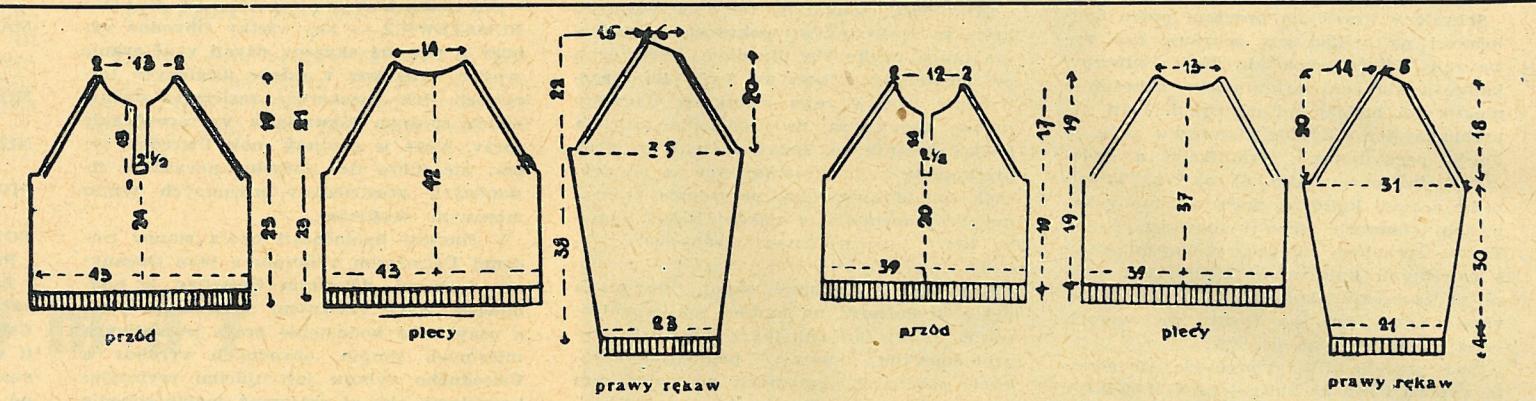
Plecę. Przerabiamy tak jak przed do wysokości 23 (27 cm). Zakańczamy teraz po 4 oczka z obu boków roboty, a następnie wykonujemy ujmowanie na raglan z prawego i lewego boku roboty w ten sam sposób jak w przodzie co drugi rzad 21 razy po 1 oczku i 1 raz — 1 oczko po wykonaniu 4 rzędów. Co drugi rzad 25 razy po 1 oczku. Jednocześnie na wysokości 41 cm (46 cm) zakańczamy 7 środkowych oczek (9 oczek). Pozostawiamy część roboty na zapasowym drucie, a w drugiej części od środka na podkórę przy szyi co drugi rzad: 1 raz 6 oczek i 1 raz 4 oczka. Część pozostała w oczekiwaniu przerabiamy w ten sam sposób.

Prawy rękaw. Nabieramy na druty nr 4 42 oczka (46 oczek) i przerabiamy ściagaczem 4 cm na wysokość. Zmieniamy druty na nr 41/2 i przerabiamy dalej ściagaczem pończoszniczym, dodając na przemian co 6-ti i co 8-my rzad w odstępie 4 oczek od lewego brzegu rękawa i 4 oczek od prawego brzegu: 10 razy po 1 oczku (12 razy po 1 oczku).

Na wysokości 34 cm (42 cm) zakańczamy po 4 oczka z każdego boku rękawa i rozpoczynamy od prawego boku rękawa ujmowanie na raglan co drugi rzad w tym samym odstępie od brzegu jak w przodzie 21 razy po 1 oczku (24 razy po 1 oczku), a od lewego boku rękawa przed czterema ostatnimi co drugi rzad 22 razy po 1 oczku i raz 1 oczko po przerobieniu 4 rzędów (25 razy po 1 oczku co drugi rzad a następnie 1 raz 1 oczko po przerobieniu 4 rzędów). Po wykonaniu ujmowania na raglan z prawego brzegu zakańczamy na podkórę przy szyi co drugi rzad: 1 raz po 2 oczka i 2 razy po 4 oczka (3 razy po 4 oczki). Lewy rękaw robimy podlgi tych samych obliczeń.

Plisa przy zapięciu. Nabieramy 11 oczek na druty nr 4 i przerabiamy ściagaczem 11 cm (13 cm) na wysokość. Jednocześnie pośrodku plisy wykonujemy 2 pionowe 11/2 cm długości dziurki na guziki, pierwszą w odległości 3 cm od dołu, następną w odległości 4 (5 cm) od pierwszej. Drugą plisę robimy bez dziurek.

Wykończenie. Zeszywamy szwy raglanu oraz wszyszczy plisy przy zapięciu. Teraz nabieramy 97 oczek (111 oczek) dookoła wycięcia przy szyi z wyjątkiem plis przy zapięciu, na druty nr 31/2 i przerabiamy ściagaczem 3 cm (4 cm) na wysokość. Zmieniamy druty na nr 4 i przerabiamy jeszcze 4 cm (5 cm), po czym wszystkie oczka zakańczamy na raz. Zeszywamy szwy boczne oraz rękawy. Przyszywamy guziki.

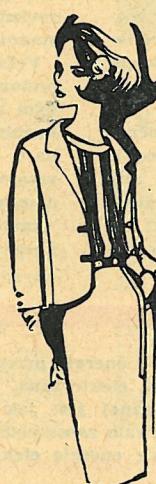

Z wzorzystych materiałów polecamy wzory geometryczne o prostym, klasycznym rysunku i niezbyt duże wzory „kleksowe” (jasne na ciemnym tle).

Wszelkie wzory nieregularne należy stosować bardzo ostrożnie. Radzimy również unikać tkanin błyszczących (z nitkami metalowymi i celofanowymi), cienkich, wiotkich, miękko opływających sylwetkę, jak również zbyt grubych, fakturowych, puszystych.

J. L. z Czorsztyna: Jestem szczerą blondynką o niebieskich oczach. Do tej pory nosilam ubiór młodzieżowy w kolorach, białym, niebieskim, granatowym i zielonym. W tych też kolorach mam kilka rzeczy m.in. zielony płaszcz jesieniowy i inne dodatki, chcialabym jednak wiedzieć czy pozostać przy tych barwach i co sobie uzupełnić, aby miało ład-

ny i praktyczny ubiór do pracy i do wyjścia?

Na początek proponujemy uszyć dwie napewno niezbędne rzeczy: ładny kostium i ciepleszą sukienkę do pracy. Sukienkę radzimy uszyć według załączonego modelu z ciemnobrązowej elany. Ładnie wtedy będzie harmonizować i z zielonym płaszczem i z zielonymi dodatkami. Fason tego kostiumu jest uniwersalny. Wkładając sportową bluzkę albo pulowerk można w nim iść do pracy, natomiast mała jedwabna bluzeczka zmieni charakter kostiumu na wizytowy. Dobrze by było, ten właściwy kostium uszyć z niezbyt grubego materiału w kolorze śliwkowym. Na codzień można nań nosić do niego dodatki zielone, a na okazje wyjściowe — czarne. Radzimy pozostać przy dotychczasowych kolorach, wzmacniając je barwami śliwki i brązem.

MÍLE ČITATEĽKY!

Vyhovujúc Vašim želaniam uverejnjujeme na tejto strane materiále len pre ženy. Redakcia by si priala, aby sa čitateľky stali spoluuredaktormi tejto ich stránky.

Preto čakáme nielen Vaše listy s poznámkami a návrhmi, ale tiež materiály na uverejnenie. Poďelite sa s inými svojimi skúsenosťami.

VALIBUK alebo LOMIDREVO

(DOKONČENIE)

Lomidrevo sa po meste vyhlásil, že je on krajčísky tovariš a že tie šaty ušije. Naraz mal na každý prst aj desať majstrov. I ten, i ten, každý ho chýtal k sebe do roboty, lebo za tie šaty veľa peňazí bolo služenô. Ale Lomidrevo pohľadal toho najchudobnejšieho majstra a k tomu stal do roboty. Tu si vypýtal osobitnú chýžku, že on tie šaty do rána ušije.

„Ušiješ hroma”, myslí si krajčír, „ked’ ani nemáš z čoho!” — a dal pozor klúčovou dierkou, čo ten v tej chýžke robí bude. Lomidrevo vytiahol kúsok plátna z kapsy a strihal ho na drobulinké kusy. Ked’ bolo postrihanô, povedal krajčír k sebe:

„No, to ani čert do rána nepozošívá!” a šiel spať.

Ked’ všetko v dome posnulo, vytiahol Lomidrevo z kapsy medenô, striebornô a zlatô, jablko, prútikom ich šibol a stal sa z každého zámok. Povynímal z nich, čo bolo treba, a spal do rána spokojne.

Ráno prišli od kráľa, že či su už šaty hotové. „Už”, povedá, „ale nech pošlú plácu za ne!” Priam dovliekli drevianku dukátov, aby ich len von vydal.

„Ešte ich”, povedá, „nevýdám von, kým si prinášejte samy neprídu po ne”!

A dukát oddal majstrovi, že on to vraj pre seba nepotrebuje.

O chvíľu pribehne tá najstaršia princezná pre svoje šaty a Lomidrevo ju pľasol, že či on pre takú potvoru šaty šíl? Princezná ušla a majster doňho:

„Že čo”, povedá, „myslí? Že ich oboch zabijú”!

Ale ho Lomidrevo utíšil, žeby sa nič nebál; a len tie šaty sa princeznou poslal.

O chvíľu prišla tá stredná pre svoje. I tú takým spôsobom privítal; že on pre také potvory šaty neší. Majster ho chcel vyprášiť z domu, bo sa zase bál o život, ale Lomidrevo ukázal strieborné šaty, tie poslali za princeznou a bol pokoj. Teraz prišla tá najmladšia a Lomidrevo ju bozkal. Majster už doňho letel, že ho odstrčí, lež tu ho princezná poznala a objala. Naraz tam obliekla zlaté šaty na seba a šli prostro na sobáš.

Po sobáši všetko sa vysvetlilo. Kráľ chcel tým dvom svoje dcéry odiaľať a potrestať ich, ale Lomidrevo to nedopustil, že ich vraj i tí zaslúžili. Naposledok vynial tie tri jablká z kapsy a z toho zlatého jablka urobil tam všetkým pred očima zlatý zámok; to strieborné zahodil na mielu zeme od mesta a z toho tam sa spravil strieborný zámok; a to medený zahodil na dve míle, i tam sa postavil medený zámok. Teraz traja kamarati so zámkkami sa podeliili a každý so svojou princeznou do svojho odišiel a Lomidrevo nad všetkými kráľoval.

AKÝM

SPÔSOBOM

STAT

SA

PÁNOM

VO

vlastnom

DOME?

Eudia sa nemôžu vynačudovať

keď sa dozvedajú, že ja, otec a ne-

ričej rodiny, zatažený americkou

manželkou a triom americkými

detmi, som predsa len pánom vo-

svojom domove. Je to fakt úplne

nepochopiteľný, vefni dobre to ro-

zumiem, niektorí dokonca ho spá-

jajú z iným faktom, a to s tým, že

býval v Paríži a len týmto spo-

sobom vhol som sa normalnému

člaku, ktorému si vystavenci vst-

ci mužovia v Spojených štátach.

Ale ja tomuto vysvetleniu neverím. Viem, že ak by som býval v Spojených štátach, bol by som tiež

záložník manželku a nič len

prstom.

Zanedlho uplynul dva roky, od

kedy som začal byť pánon u seba,

a stało sa to úplne náhodou. Dovtedy bol som tým najtypickej-

ším na svete americkým manželom

a otcom, povolený a trpeľivý, ktorého pod zámlenkou, že je do-

davateľom každodenčného bifteta,

máčali vo všetkých domáčich oma-

čkach. Hral som svoju filhu bez

protestu, nevedel som dokonca, že

Pojom naraz sa niečo zmenilo. Vracajúc sa istý deň z úradu západu som do samotného stredu domáčeho uragánu. Všetci, počítajúc moju drahou cez tri moje deťky, až po detskej sestru a kuchárku — nachádzali sa v stave vrenia. Vraj kuchárku urazila konštrikcia, ktorá jej riadne vynadala.

Kuchárka oznamila, že ani minuti nezostane v dome, v ktorom žije taká bosorka a rozhodla sa odvodať záteru. Manželka bola rozčilená.

Deti rádi prisvädčili nevediaci ani o čo sa jedna, detská sestra tiež oznamila, že má upne dosť konštrikcií a všetci hľadeli na mňa, aby videli ako sa budem chovať — ale v skutočnosti bolo jasne, že nie minuviadne po mné neotakával.

Prvý mojm hnutím bol bráhniat konštrikciu, lebo bola stará, no hlučná a nemalo význam všimnať si, čo ona vráví, tym viac že bola od prírody hnušná.

A však skôr než som otvoril usta pochopil som, že vystúpenie tohto druhu bolo by úplne nezmyselné a ako obyčajne celá moja draha rodinka by mnou pohrdala.

K všeobecnému prekvapeniu oznamil som nahnevany tónom:

— To je — povedal som — ta kvapka, ktorá preliaľa pochár. Nebudem tolerovať, aby ktokolvek urážal moju kuchárku. Vybavin si to s domovníčkom raz navždy.

Prudko otvoril dvere a — vrchajúce oheň a sŕu — zlišiel som dobu, kde bola loža domovníčky. Našiel som ju zamietajúcu svoj brich pomocou metly, ktorá bola určitej majetkom bosorky. Zdvorilo sa zašomrala:

— Čo si praje?

Pozorne som sa na ňu zahľadel, vytiahol som z vrecka 20 nových frankov a späťal som sa odovzdávajúc jej bankovky:

— Prečo ste urazila moju ku-

čárku?

— Ani mi naranapado ju urážat — odvetila konštrikcia schováva-

juč peniaze.

— Práve to isté som jej povedal — vravím. Dúlam, že sa to už ne-

bude viač opakovat, dravda?

Domovníčka zavrela peniaze do šufliku a povedala:

— Určite nie, prosím vás. Môžete byť spokojný.

Výskrabal som sa na poschodie, kde som nasiel celú familiu v očiavanej na výsledky mojej interverencie.

— Ne, — oznamil som nadšene — vec je vybavená. Konštrikcia ni-

kdy viač neurazí kuchárku.

— Čo si jej vlastne povedal? — spýtaťa sa manželka, po prvýkrát s odtienkom netakého obdivu v hľase.

— Nemožem ti to opakovať pri detoch — vravim. — Ale môžes byť istá, že dostala čo jej patrilo.

O týžden opäť bola priležitosť ukazaf, kto vládne doma. Deti chodia do školy v Paríži a pravé zmenili tráť školského autobusu, ktorý ich obyčajne bral do školy, takže museli teraz ist kus cesty na zastavku, keď predtým mali zástavku pod nosom. Manželku a detskú sestru to veľmi hnevalo a navrhli, aby som sa rohodne porozprával s riaditeľom školy. Sťibli som, že po rozprávan sa s riaditeľom ak to bude nutné, ale predtým budem prejednať vec s vodičom. Na druhý deň odprevaďom som deti na novú zástavku. Ked autobus prijchal, obrátil som sa na vodiča. Keď vodič zliekol zo svojho vysokého sedadla, dusil som už v ruke bankovky v hodnote päťdesiat nových frankov. Stiačili sme si diane a vodič prijal peniaze s kľúcom a povýšenosťou maistr qhotela veľkej parížskej reštaurácie. Po chvíliku uvažoval dospel k uzáveru, že snáď sa mu podari prinávrať do terajšiu trasu tak, že moje deti opäť budú mať zástavku pred domom.

— Ako si tu urobili? — spýtaťa sa nadšená manželka, keď som sa vrátil poobede domov. — To bolo veľmi jednoduche. Vodič predsa musí počítať s bytovými podmienkami našich detí. Dal som mu patričný pokyn.

Domáca situácia začala sa zreteľne zlepšovať. Začali sa na mňa obraciať dokonca v hospodárskych záležitostiach a radi sa so mnou obdržali vychovávateľku, stále bi-

— Joël stáva sa neznesiteľný. Včera kopol vychovávateľku, stále bi-

— Správne — odvetil som — Hned ju pocítiel — Povediac toto chytil som malého za rameno a zatiahol som ho do vedľajšej izby, nezabudol som popriom zavrieť za seba dvere.

— A teraz — zreval som nahnevanie, za to, že nebudeš kopať vy-

chovávateľku, nebudeš bit svoje sestry a pôjdeš ihneď do postele?

— Čo? — spýtal sa.

— No už, povedz sumu a nebala-

mút mi hlavu otázkami! Aký je te-

raz kurz za slušné chovanie?

— Neviem — odvetil pozitívne.

— Dvačasť nových frankov ti bude výhovovať.

— Týždenie?

— Zdá sa mi to predsa, trošku výhoda pre soplošu vo veku sedmich rokov.

— Týždenie! V opačnom prípade nedofedname sa.

— Chceme mňa natahovať, ty lajdák!

— Neodprosim, ak mi nedáš dozadočne 10 nových frankov.

— Dobré — povedal som. — Ale nikomu nepovieš ani slovo, že došávaš odomána peniaz. To bude ťažomstvo. Štihas?

— Štihasim — odvetil Joeľ.

— A teraz pláč, akoby som ťa bol zbil.

— Joeľ začal revať, a ja som vysiel z izby vylahújic rukavy košeľu, ktoré som predtým skryl pod svakom. Manželka, dcérky a vychovávateľka boli zhrozené.

— Neurobí si mu snad niečo? — spýtaťa sa nazbakaná manželka.

Pokreál som ramenami a neráži som odopovedať. O niekoľko dní neskôr

Joël pochválil sa sestram, že došáva odomána uplatky a musel som začať platiť aj dievčatám — aby mláčal. Zanedlho vychovávateľka prišla na to, že na deti padla žltá mama a využila to, aby požiadala o zvýšenie platu, čo za týchto okolností nemohol som jej odrieť.

V tom čase, celý dom si začal väzniť, s výnimkou mojej manželky, ktorá ešte stále mala nejaké pochybnosti, či som skutočne kapitálnom lode. Jedným faktom skoncoval som so všetkými pochybnosťami. Voláktory den spona sa vyznane vrátil z partie bridža a oznamil som súvisejúcej manželke, že odteraz jej buď vypĺcat 10% mojich výher v kartách. Minulé vedeľ, že dofaremo manželka vermi zlym okom moja manželka, vymenila zlym okom hradela na moje partie karát. Keď sa stala mojim spoločníkom, začala my spríruňne zaújmať. Od toho dňa, nikdy — aspoň v presečení mojej manželky — som neprebral ani jednu partiu. Tento spôsobom ked som pridal k mojim skutočným výherám tých 10% pre manželku — vydávam niekoľko stôvok týždenne.

Spočítavajúc, každoročne dávan domovníčke 20 nových frankov mesačne, aby neuzažala kuchárku, vodiči autobusu 50 nových frankov mesačne, aby začala vyslavať nových frankov týždenne, aby nevypĺcal svoje sestry, jeden sestram 10 nových frankov týždenne, aby nezavolať malíku, že dávam peniaze ich bratovi, vychovávateľke 100 nových frankov mesačne zvyšeneho platu a mojej manželke 10% z výher v bridža, ktoré nikdy nemám.

Bol to pre mňa veľmi zaújimavý pokus, ktorému si úprimne blahoželám. Ktorý iný otec americkej rodiny môže o sebe povedať, že je pánom vo svojom dome?

PERLICKY

SOMAR NIE JE HLUPY

ako sa o ľom všeobecne tvrdí. Somarica Mary je toho žívym dôkazom. Jej mláda, vážiacie sedemnásť kilogramov, sa ešte nevie postaviť na nohy. Preto ho starostlivá matka na svojom chrbe nese na čerstvý vzduch.

V Ríme nakrúcajú film o živote Michæla Angela. Film nákrúcajú v pôvodných interiéroch, no pre ustančenie práce zhotovili aj makety historických stavieb. Hlavný predstaviteľ Charlton Herton sa práve zoznamuje so zdronbeninou Sixtinskej kaplnky.

PRENOŠNA KAPLNKA

V Ríme nakrúcajú film o živote Michæla Angela. Film nákrúcajú v pôvodných interiéroch, no pre ustančenie práce zhotovili aj makety historických stavieb. Hlavný predstaviteľ Charlton Herton sa práve zoznamuje so zdronbeninou Sixtinskej kaplnky.

PRZYPOMINAMY! WIELKIM KONKURSIE „ŽIVOTA“

KAŻDY kto pozyska prenumeratorów „ŽIVOTA“ na cały 1965 rok WEŹMIE UDZIAŁ W NASZYM KONKURSIE Z CENNymi nagrodami.

I N A G R O D A — R O W E R

oraz 10 INNYCH WARTOŚCIOWYCH NAGRÓD

Najbardziej wartosciowe nagrody otrzymają ci, KTÓRZY POZYKĄ NAJWIĘCEJ PRENUMERATORÓW „ŽI-

VOTA“

Nagrody będą przyznawane przez komisję, w skład której wejdą przedstawiciele Redakcji, Wydawnictwa i Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego.

W celu przystąpienia do konkursu należy zebrać prenume-

ratę „Života“ po 12 złotych od każdego czytelnika na cały 1965 rok. W drodze wyjątku można zgromadzić prenumeratę na

I kwartał, I półrocze lub 3 kwartały 1965 roku.

Redakcja „ŽIVOTA“ po 12 złotych od każdego czytelnika na cały 1965 rok.

Pieniądze NALEŻY PRZESŁAĆ DO REDAKCJI PRZEZ KOLEJNIĘ, NIEZNANYM, nazwisku i adresu prenumeratatorów na 1965 rok przesyłać osobnym listem także na nasz adres.

Redakcja „ŽIVOTA“

WARSAWA, AL. Jerozolimskie 37